

9. Kombinace chromatografických metod s hmotnostní spektrometrií II.

Kapalinová chromatografie (LC/MS)

Technika LC/MS

Analýza látek s většími M, větší polaritou nebo menší T stabilitou, než látky analyzované prostřednictvím GC (dnes hlavně bioanalytická chemie – velké M)

vzorek → roztok → separace na koloně → hmotn. detekce

! Rozdíl tlaků mezi LC a MS je podstatně větší než u GC/MS !

0,5 - 5 cm³ min⁻¹ (l fáze) ≈ 100 – 3000 cm³ min⁻¹ (g fáze) → srovnej GC: 5-20 cm³ atm min⁻¹

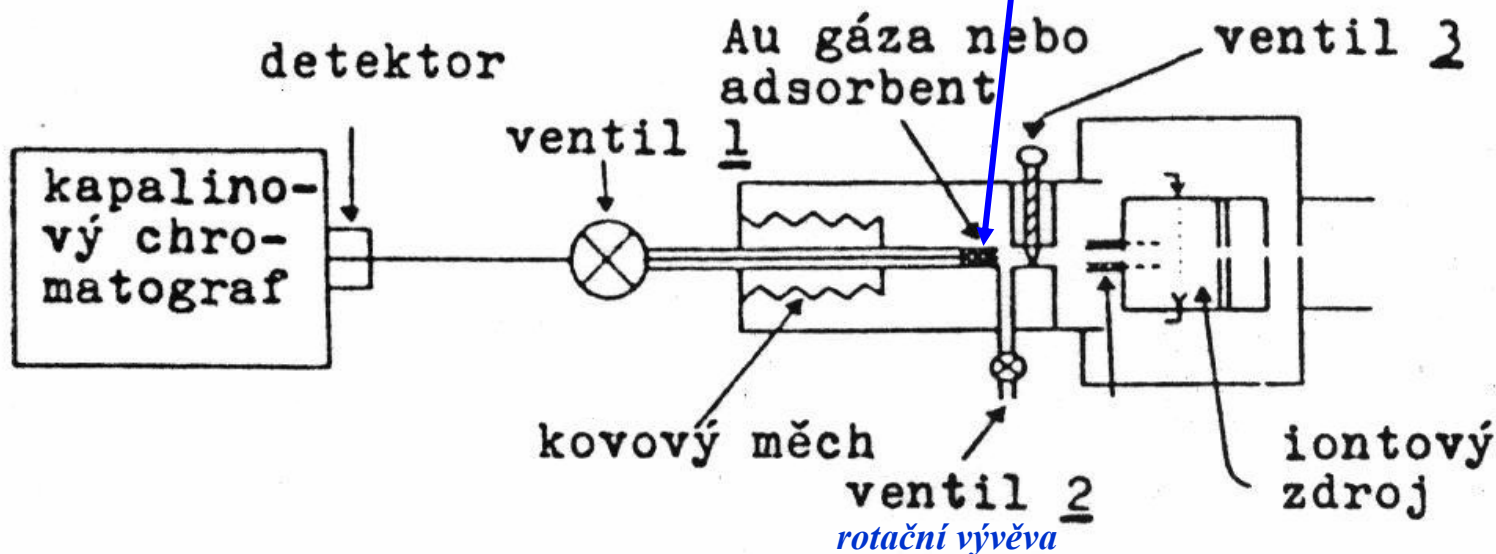
- *Srovnání průtokových množství aplikovaných u metody GC a LC:*

Flow considerations in GCMS and LCMS

GC	Packed column	Capillary column
	30 cm ³ helium min ⁻¹	1 cm ³ helium min ⁻¹
LC	Conventional column	Microbore column
Methanol	1 cm ³ liquid min ⁻¹ requiring 16 W to provide 550 cm ³ vapour min ⁻¹	60 μL liquid min ⁻¹ requiring 1 W to provide 34 cm ³ vapour min ⁻¹
Water	1 cm ³ liquid min ⁻¹ requiring 43 W to provide 1240 cm ³ vapour min ⁻¹	60 μL liquid min ⁻¹ requiring 2.6 W to provide 74 cm ³ vapour min ⁻¹

Historie vývoje technik LC/MS

- Hledání co nejvhodnějšího způsobu zohledňujícího vysoké přetlaky (jejich případná eliminace)
- Následující způsob je nepřímý
  - *System přerušovaného dávkování:*

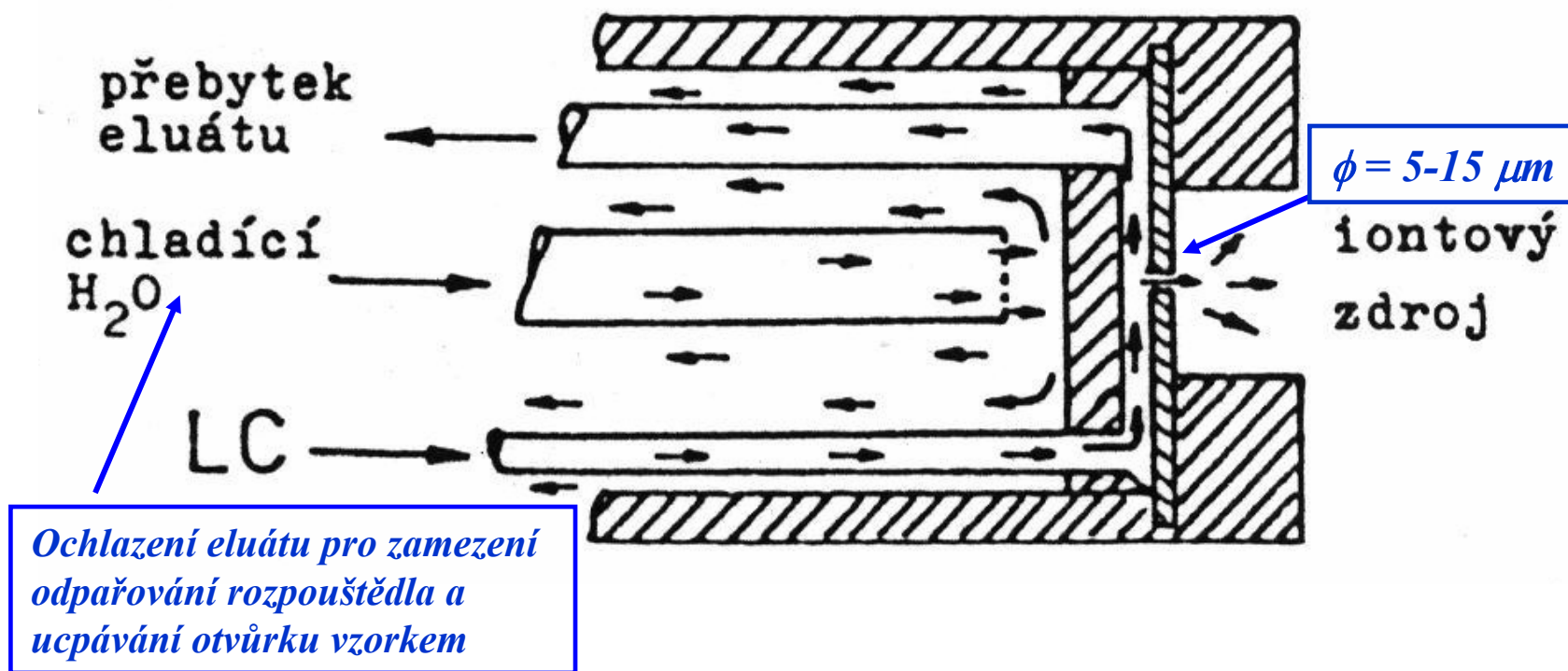
- Technika umožňuje provádět také techniku EI
- Bohužel existuje časová prodleva analýz (3-5 min) => *nezachytí se všechny eluované zóny*

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- Následující techniky patří do přímých metod
- Tzv. **DLI** (direct liquid introduction) – 1970
- **Typické rysy:**
  - Převážně **CI** od rozpouštědla nebo pro zamezení nutnosti odstranění nosného média (např. jako u *nepřímé metody*)
  - Kromě **CI** lze využít také možnost ionizace **FAB**
  - **CI** je schopna pracovat s průtoky 5-50 $\mu\text{l min}^{-1}$
  - Technika *split*: klasické průtoky 1-2 ml min^{-1}
splitless: mikrochromatografie ($\mu\text{l min}^{-1}$)

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

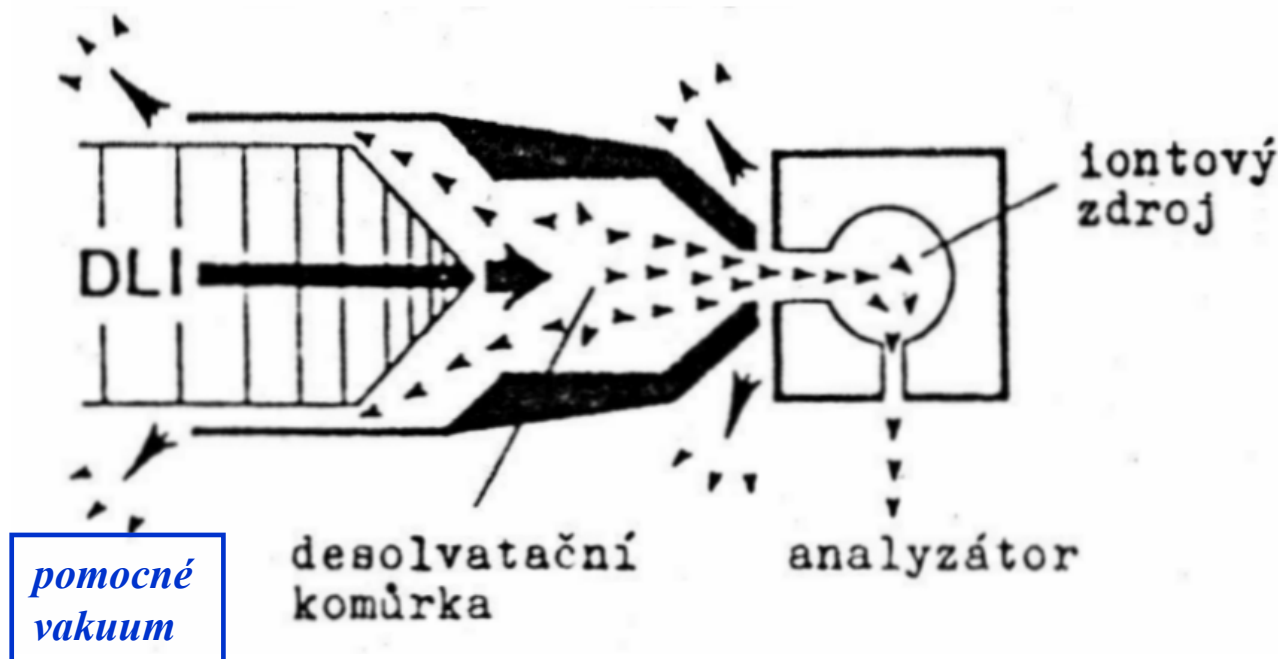
- *Přímé spojení za použití splitru eluátu:*

- Prochází jen část eluátu => *klesá citlivost*
(analyt včetně média)

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

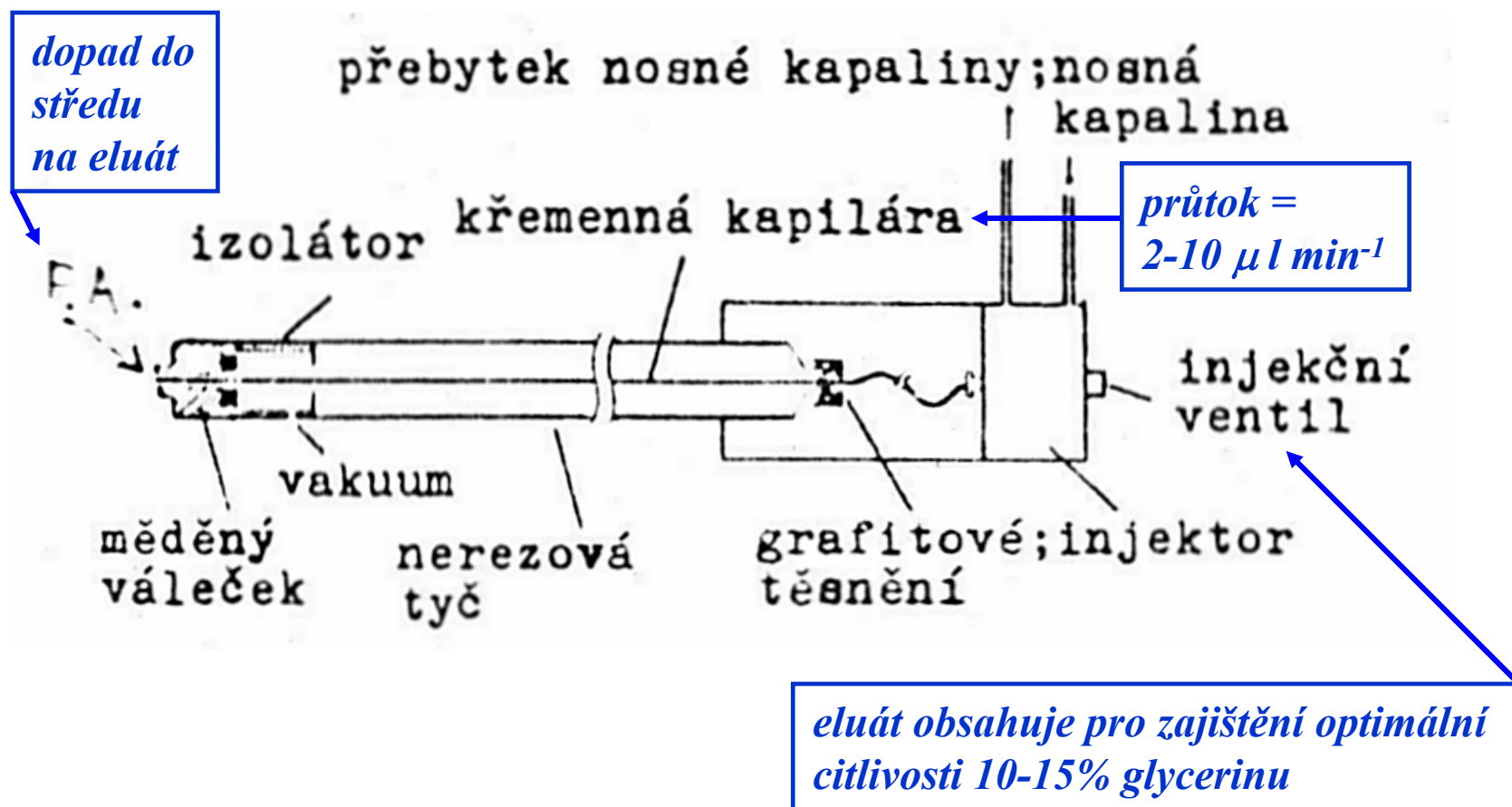
- *Přímé spojení s odčerpáváním par rozpouštědla:*

- V závislosti na obsahu rozpouštědla je získána kromě CI eventuelně také (EI)
- Desolvatace probíhá pod vakuem
- Interface řešitelný také např. *(nečerpaná a ukončená tryskou)* vyhřívanou trubičkou, fungující jako desolvatační komůrka, a dovnitř IZ pak prochází v parách vše

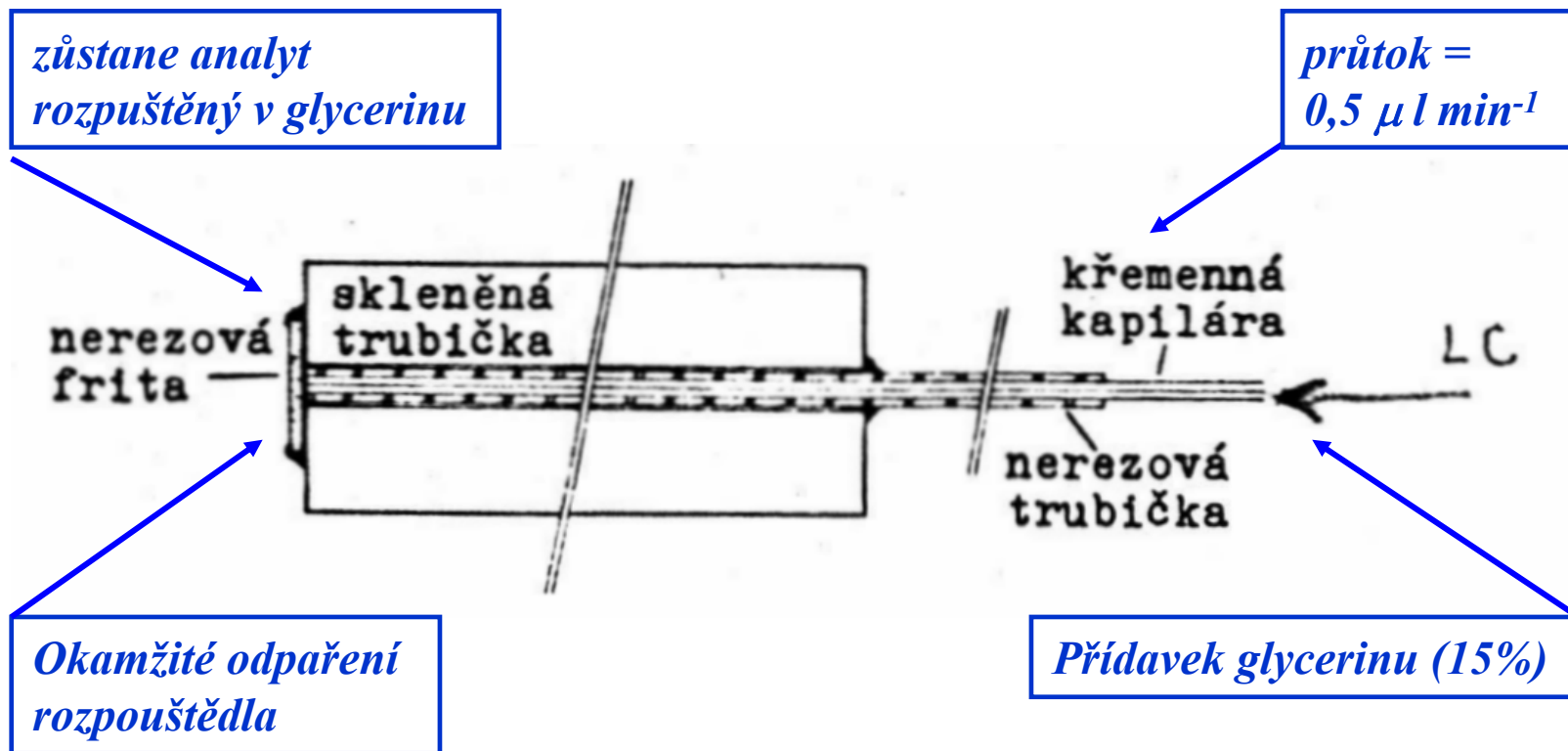
Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- *Spojení kapalinové chromatografie a dávkování roztoků s ionizací FAB: (přímé nevyhřívané spojení)*

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

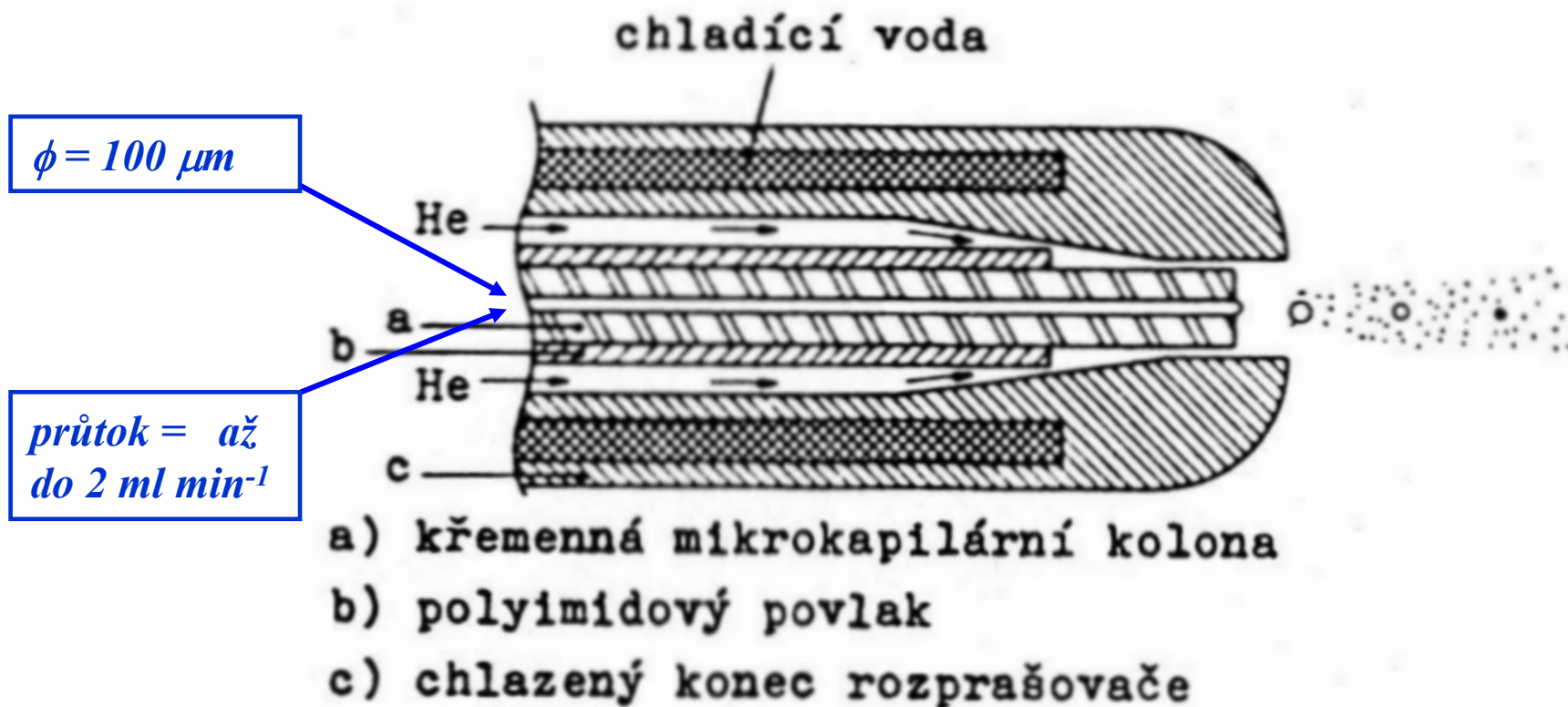
- *Spojení nerezovou fritou pro ionizaci FAB:*

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- *Rozprašovač (rozmlžovač):*

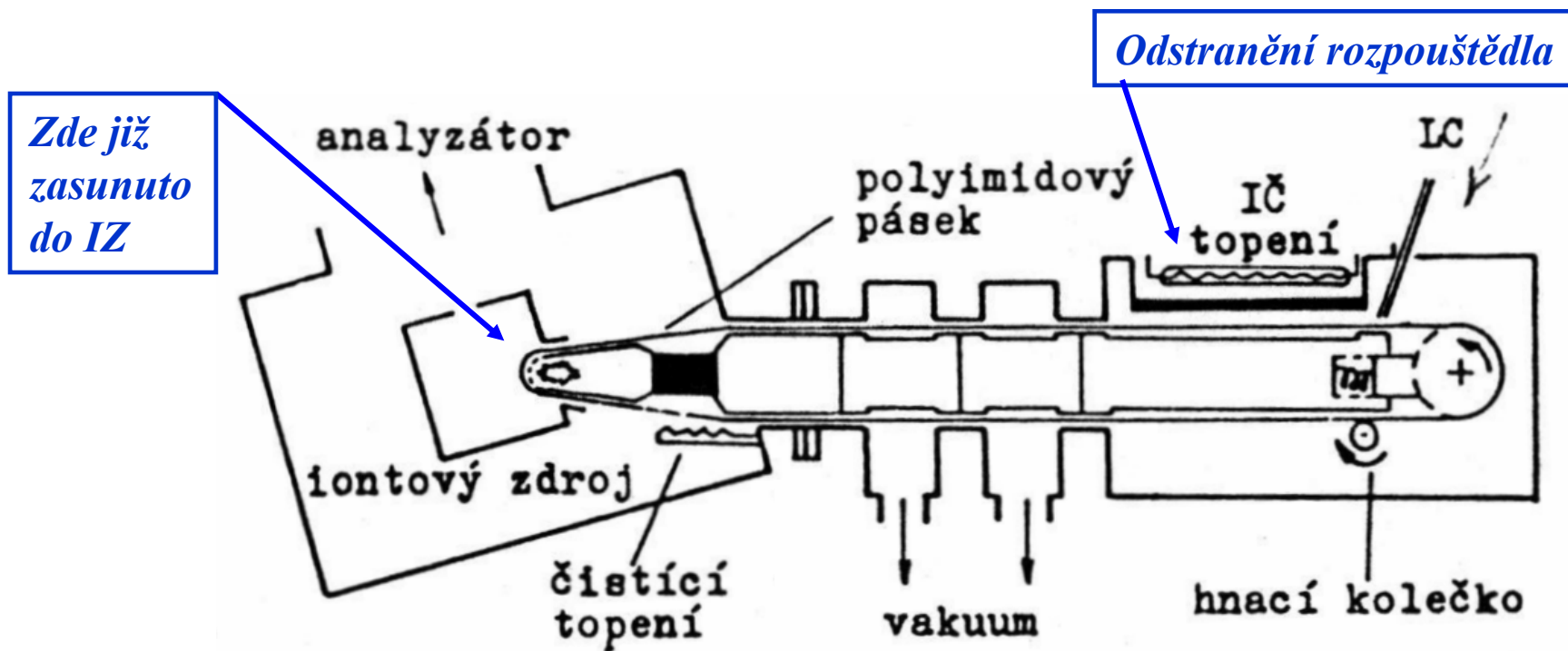
- Rozprašovač může být zaveden přímo do **IZ** nebo funguje jako součást *tryskového separátoru* GC/MS (odstranění nosného plynu a rozpouštědla)

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- Následující techniky založeny na použití “dopravníku”
- Představují snad nejdokonalejší způsob, ale!
- **Typické rysy:**
  - První metoda s použitím drátku, procházejícího vaničkou s eluátem; následovala dvoukomorová desolvatace a těsně před prostorem IZ byla zóna zahřáta a látka odpařena do IZ (využito ca 1% eluátu)
  - **Další vývoj:** kovový pásek (šířka ca 3 mm a přikapávání eluátu)
  - Technika vhodná pouze pro termicky odolné látky
  - Existence paměťového efektu – nevýhoda => **nutnost čištění pásku**
  - Technika umožňuje **EI**, **CI** (i jinými médii), **FAB apod.** (zatím nejuniverzálnější použití pro využití všech typů ionizací)

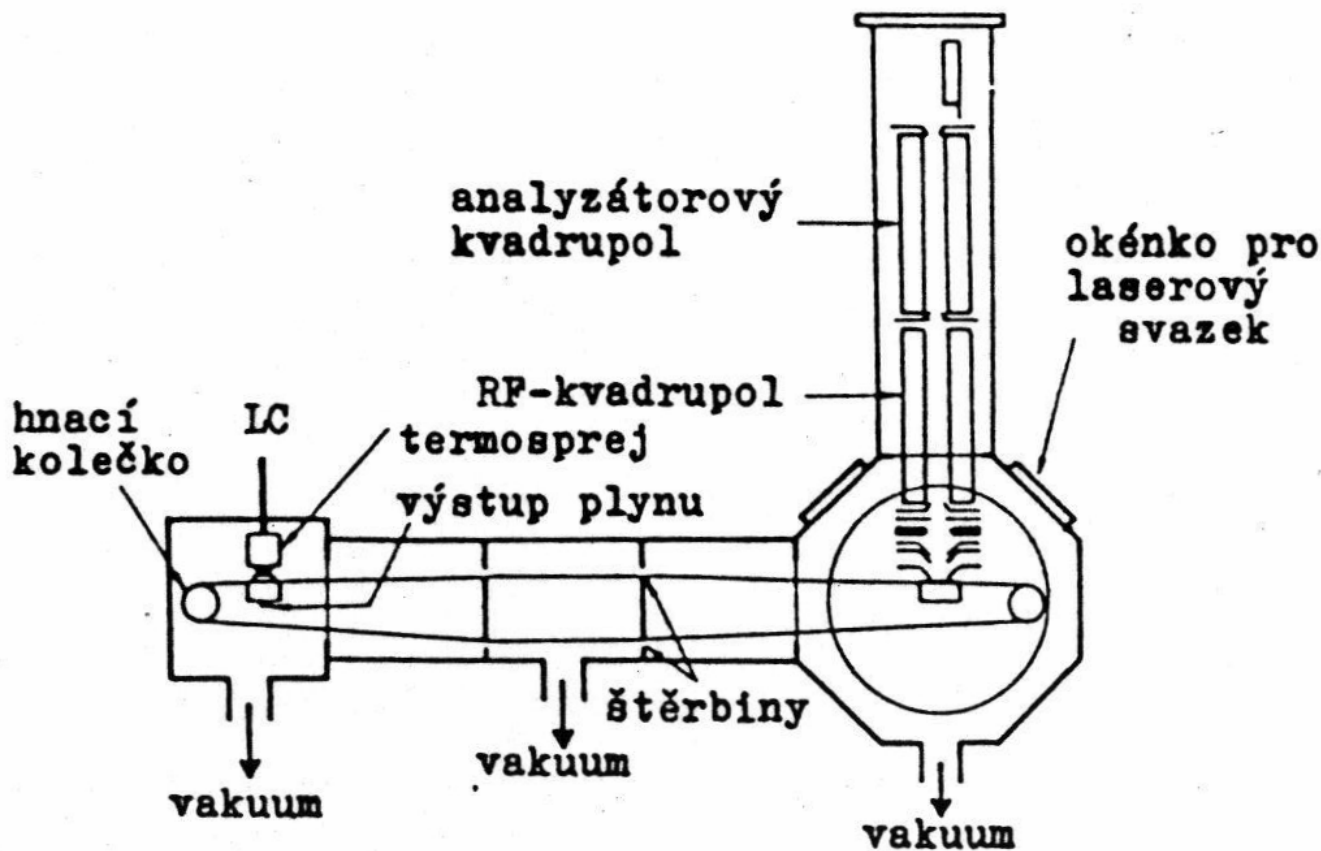
Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- *Pohybující se pás:*

Historie vývoje technik LC/MS - pokrač.

- *Spojení kovového pohybujícího se pásu s desorpcí pulsním laserem:*

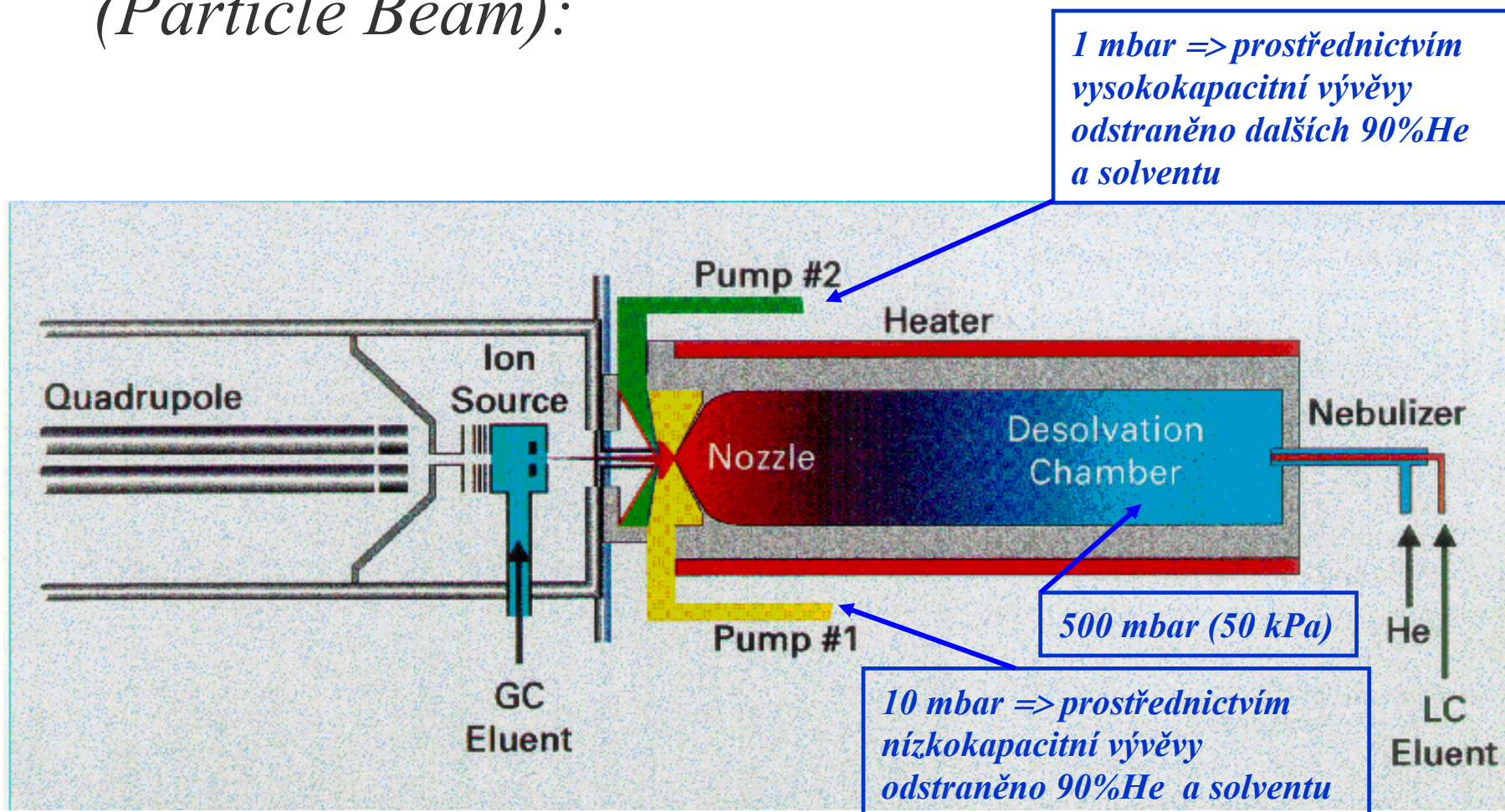
Současné (komerční) techniky LC/MS

- Využívají spoluúčasti nebo eliminace rozpouštědla
- Při zahrnutí celého objemu (rozpouštědlo, pufry, analyt) je pro ionizaci využito typických efektů v IZ

- **Hlavní druhy interface:**
  - Particle Beam (! jediný interface, nevyžadující modifikaci IZ !)
  - Termosprej (TS)
  - Elektrosprej (ES)
  - Speciální odvozené techniky (ionsprej, nanosprej, apod.)
  - APCI
  - (MALDI/TOF)

Particle Beam (*proud částic*)

- ***součásti:***- zmlžovač (sítka)
- - vyhřívaná desolvatační komora
(40-70 °C, $p \approx 50\text{kPa}$)
- - dvoustupňový separátor
- - dvoustupňové vývěvy (2x)
- ***média:*** - mobilní fáze s rozpuštěným vzorkem
(0,2-1 ml min⁻¹)
- - zmlžující plyn He (1-2 l min⁻¹)
- srovnej GC - řádově ml min⁻¹

■ *Schematické znázornění spojení LC/MS
(Particle Beam):*

■ *Výhody:*

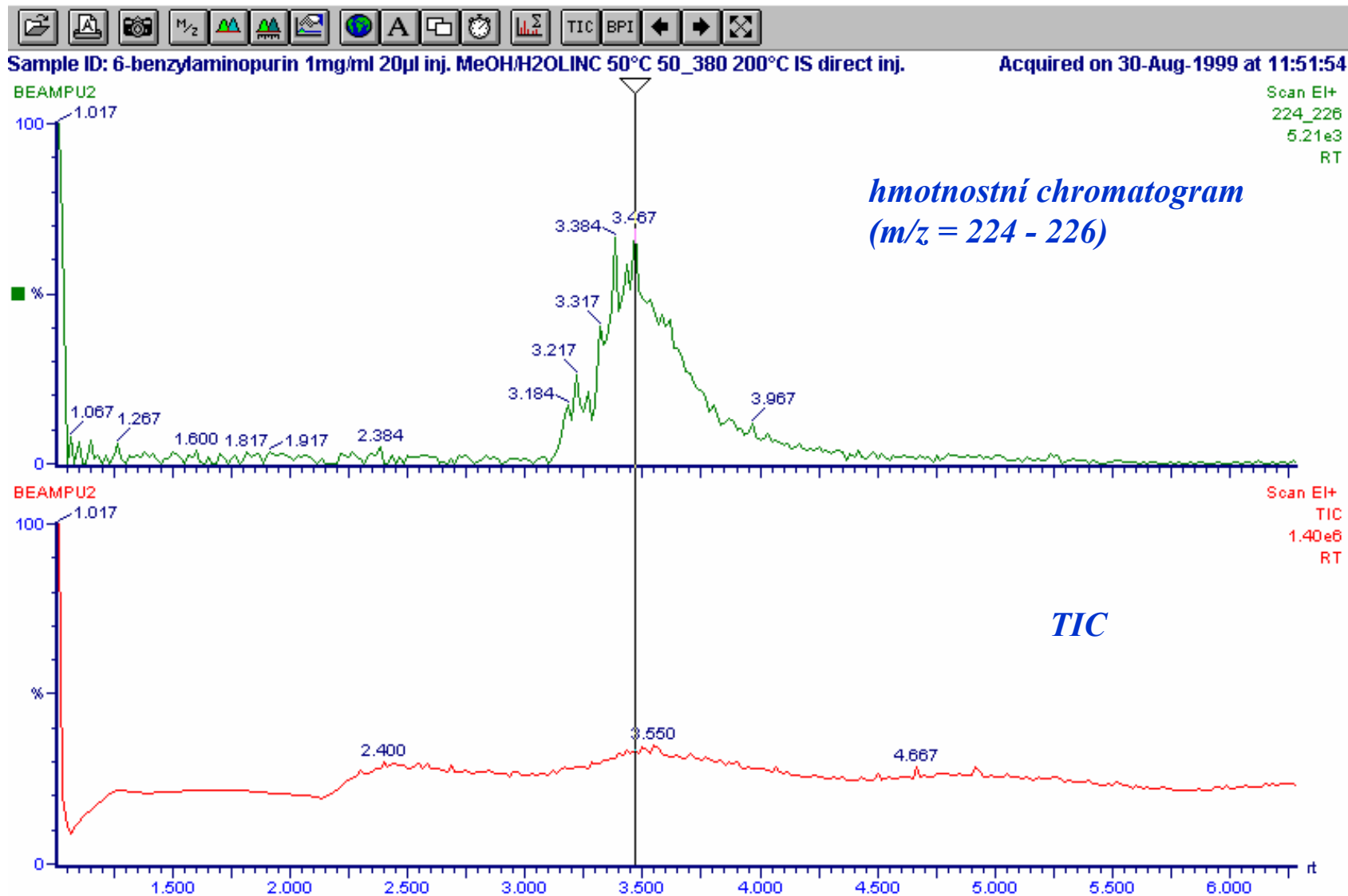
- - bez modifikace IZ
- - získání spekter v módu EI a CI
- - použití běžných rozpouštědel jako mobilní fáze (voda, methanol, acetonitril, hexan ap.)
- - použití pro slabě a středně polární látky do 1000 a.m.u.(steroidy, aflatoxiny, pesticidy ap.)

■ *Nevýhody:*

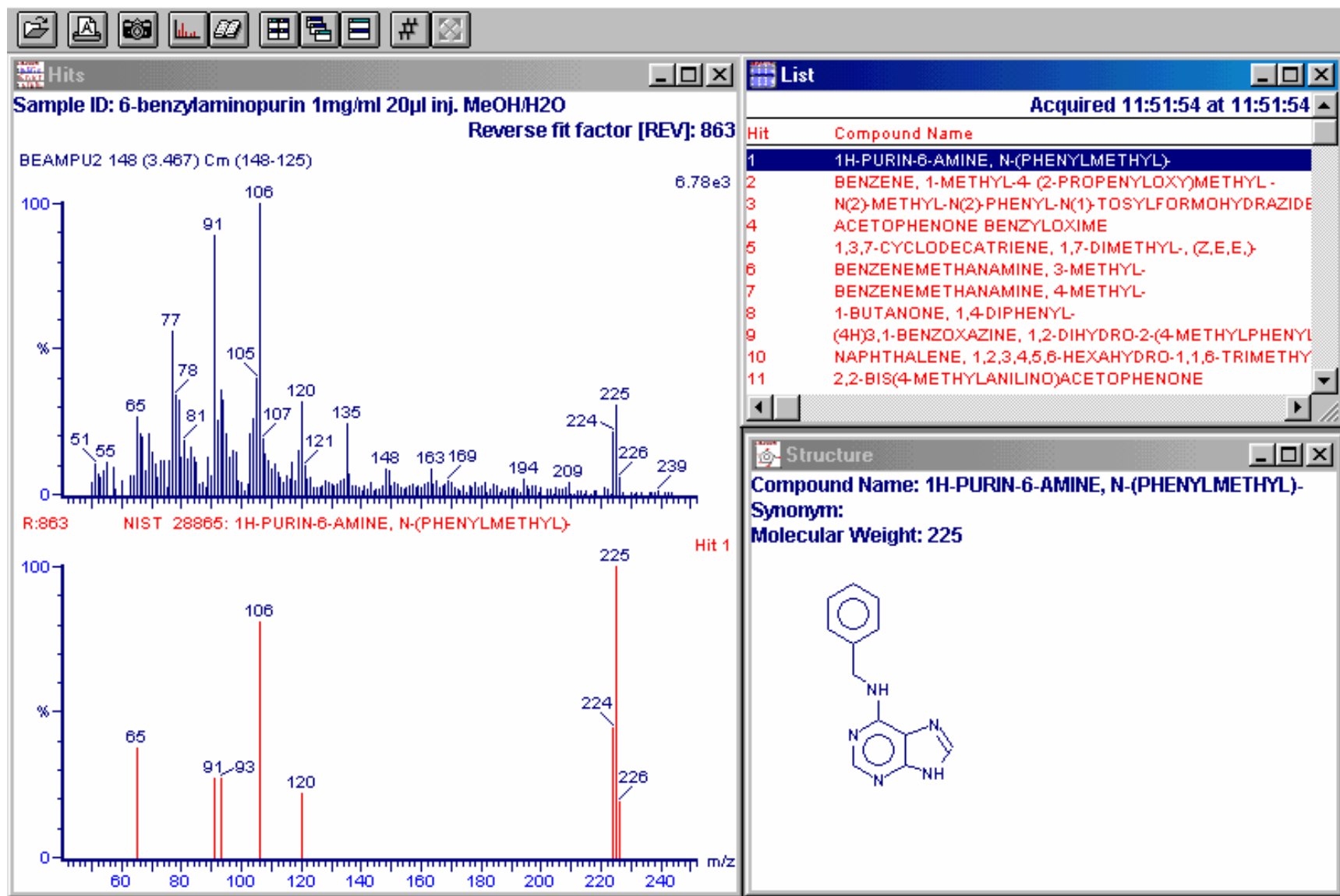
- - omezení na nepufrované prostředí
- - nelze použít pro těkavé látky (odsátí)
- - polární a vysokomolekulární látky se obtížně zplyňují

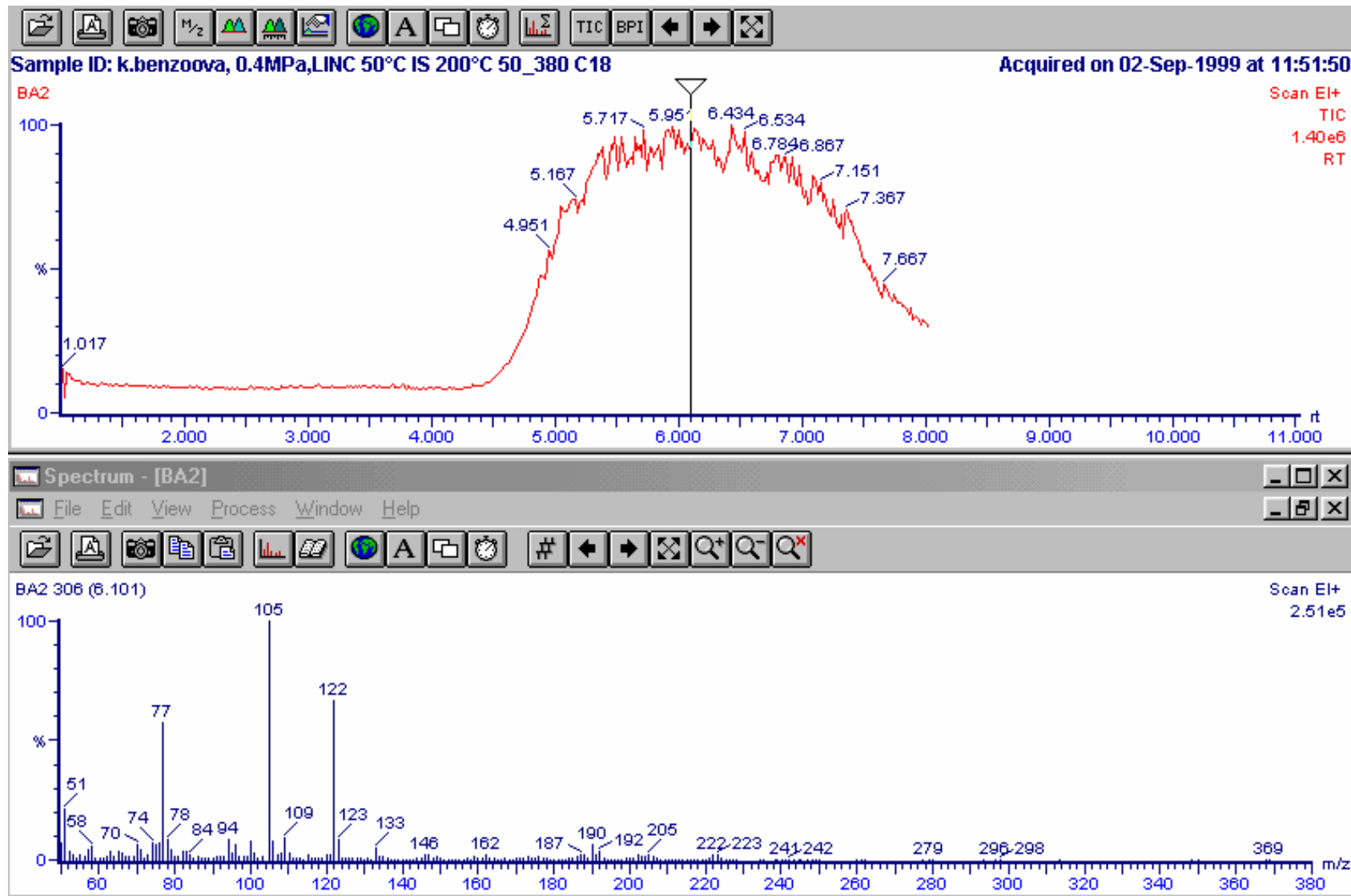
- Analýza 6-benzylaminopurinu metodou HPLC/LINC/MS
(1mg/ml, 20 μ l do MeOH:H₂O=1:1, p_{He} =0,3MPa, LINC 50 °C)

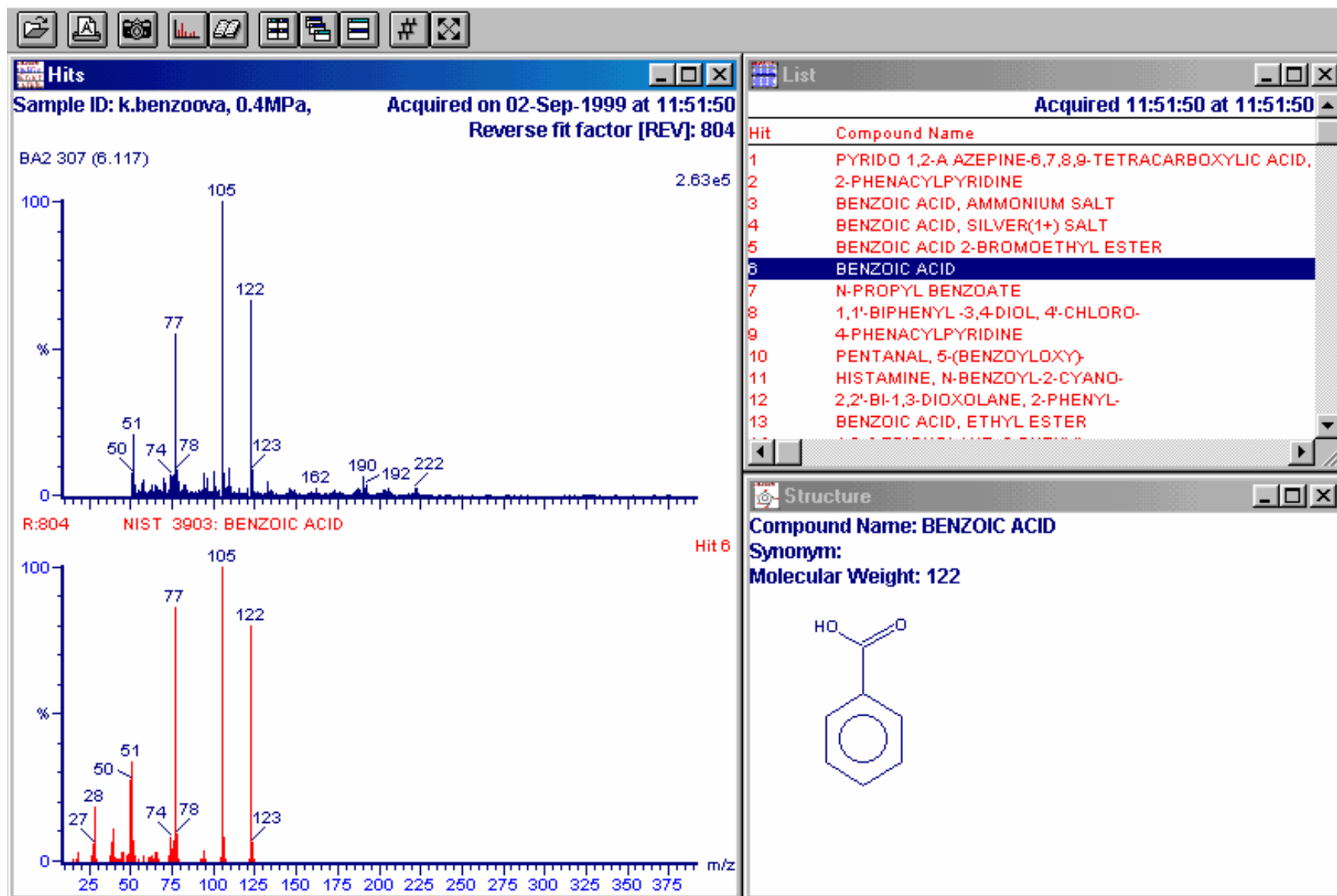
■ *Porovnání spektra 6-benzylaminopurinu s knihovnou NIST*

- Analýza kys. benzoové metodou HPLC/LINC/MS
(2mg/ml, 20µl do MeOH:H₂O=1:1, p_{He}=0.4MPa, LINC 50 °C)

■ *Porovnání spektra kys. benzoové s knihovnou NIST*

Thermospray (TS)

■ Princip:

(prudké odpaření eluátu)

- Eluát zaveden přes vyhřívanou kapiláru (ca 150 °C) přímo do IZ (tvorba “*nadzvukového*” proudu par s kapičkami a částicemi)
- Dochází k postupné desolvataci kapiček
- Vznik vysokého potenciálového spádu na povrchu kapiček – povrchový náboj (10^7 V m^{-1}), který vzrůstá se zmenšující se velikostí při jejich odpařování (odpařování rozpouštědla) –
– dáno přenosem náboje mezi ionty solí a analytem
- **3 spolupůsobící druhy ionizace:**
  - *desorpce polem* (potenciálový spád na povrchu kapiček)
  - *CI* (pufry – octan sodný apod.)
  - *EI* (při použití pomocné katody – u látek, kde selhávají předešlé druhy nebo k provedení dodatečné fragmentace)

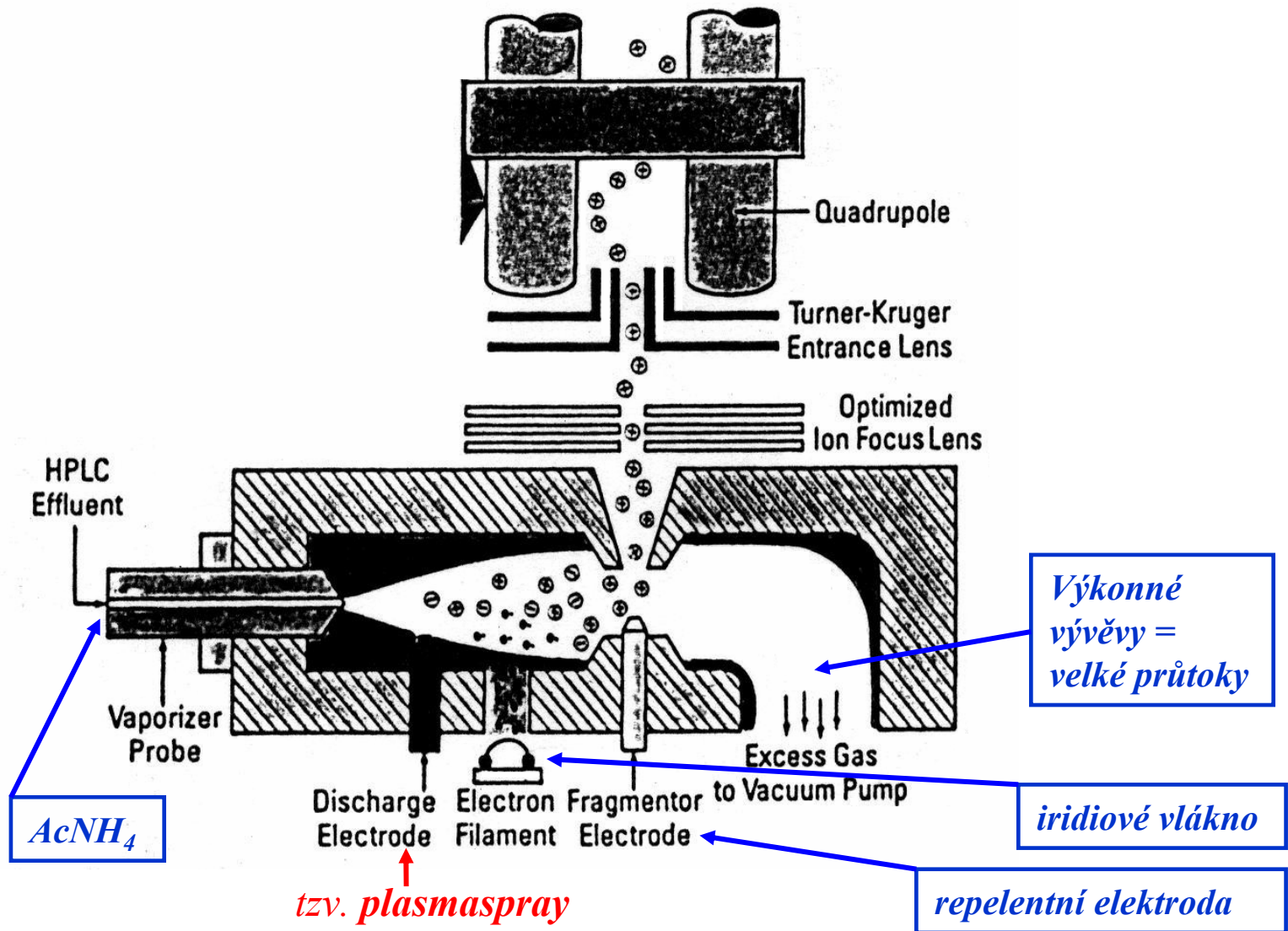
fragmentační elektroda

Thermospray

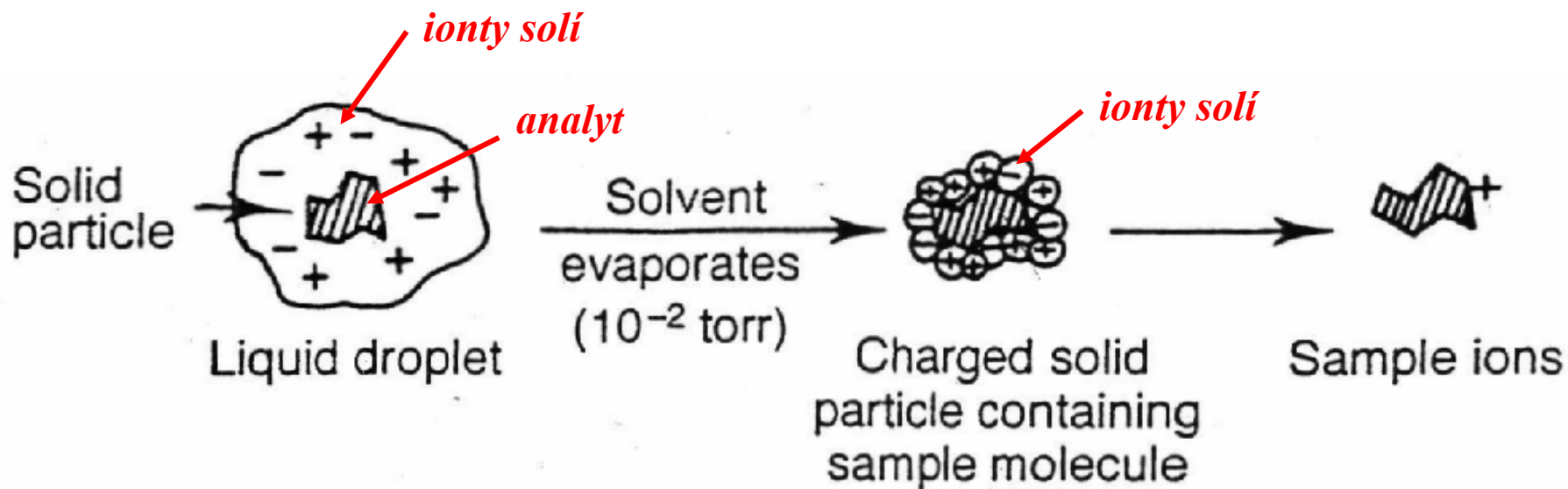
- pokrač.

- Kombinace ionizačních technik umožňuje aplikaci širokého spektra mobilních fází s různými průtoky
- Tlak v IZ je 500 – 2000 Pa
- Velikost kapiček ca $1\ \mu\text{m}$
- Častá tvorba aduktů MH^+ a MX^+ z pufrů (Na, K, NH_4^+ apod.)
- U řady polárních látek vznikají se snižující se hodnotou pH často více protonované ionty (2, 3, 4 apod.)
- Při použití rozpouštědel jako metanol a etanol nepozorován téměř žádný mechanismus ionizace polem (FI) – zvýšení až po přidavku vody
- Běžná koncentrace pufru $\text{Ac}^-\text{NH}_4^+ = 0,1\text{M}$
- Frangmentační elektroda může vést i k CI z pufrů u látek, které nebyly ochotny podlehnout CI (nepolární látky)

■ *Schematické znázornění spojení LC/MS (Themospray):*

- *Schematické znázornění tvorby iontů během procesu v termospreji (vypařování iontů):*

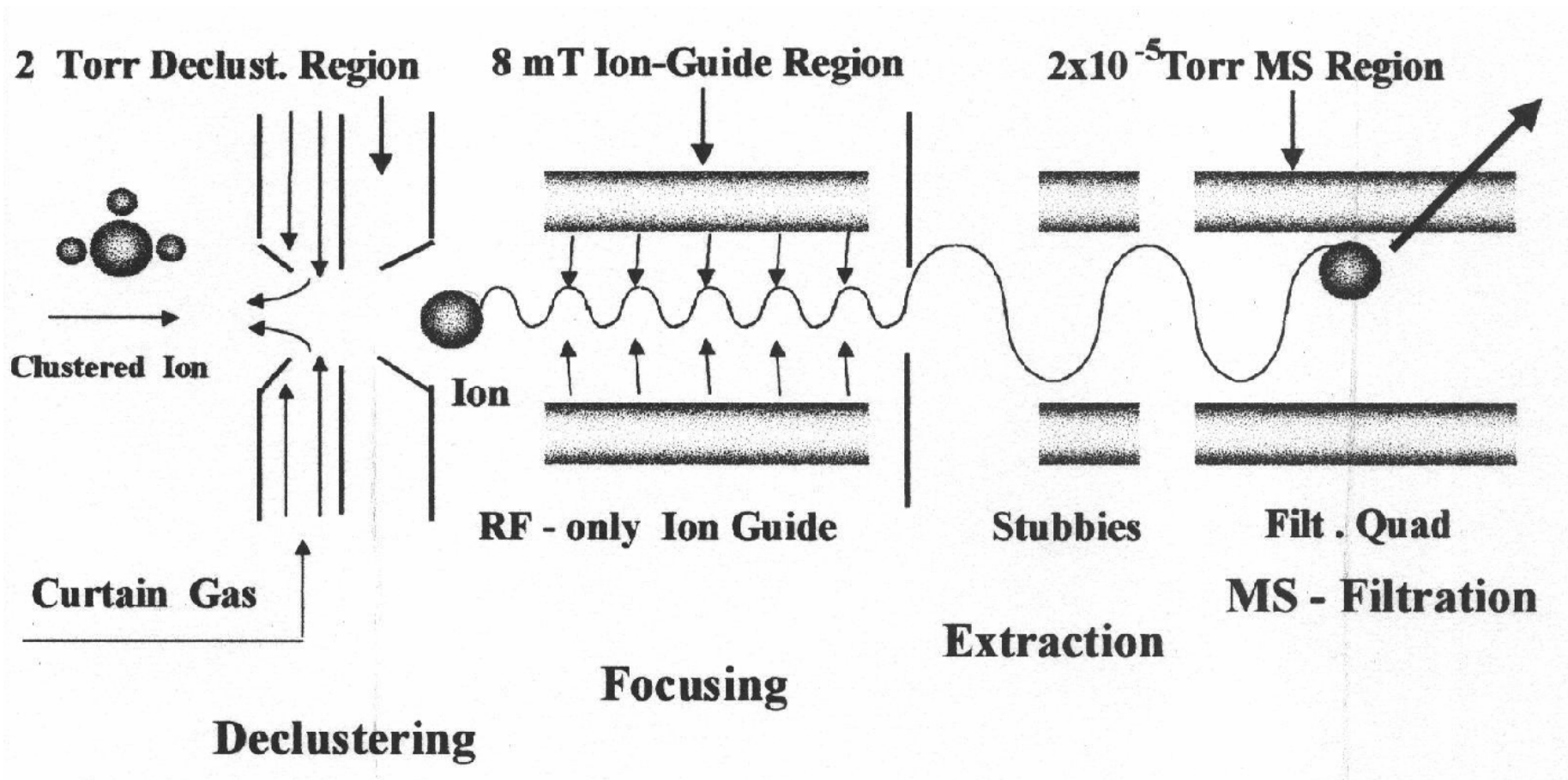

Další interface založeny na ionizaci za atmosférického tlaku - **API**

ESI (elektrosprej a jeho modifikace)

APCI (*viz. již dříve u metody CI*)

■ *Schematické znázornění rozhraní API:*

(podrobný rozbor metody a technik – viz. dále)

Electrospray (*ES*)

■ **Princip:**

- Proces probíhá za atmosférického tlaku
- Eluát zaveden přes trysku (velice úzká kapilára) přímo do IZ
- Dochází ke vzniku “*nadzvukového*” proudu kapaliny
- Mezi ústí kapiláry a zaostřovací clony vloženo napětí (5 kV)
- Do prostředí IZ zaváděn sušící plyn (N_2)
- Vzájemné působení tlaku kapaliny, povrchové tenze a vysokého pole na povrchu kapaliny na konci kapiláry vznikají nabitě kapičky
- Kapičky roztoku rozstříkovány proti proudu N_2 – rychlé odpaření rozpouštědla

- ***Důležité:*** technika šetrná pro termicky labilní látky

Electrospray

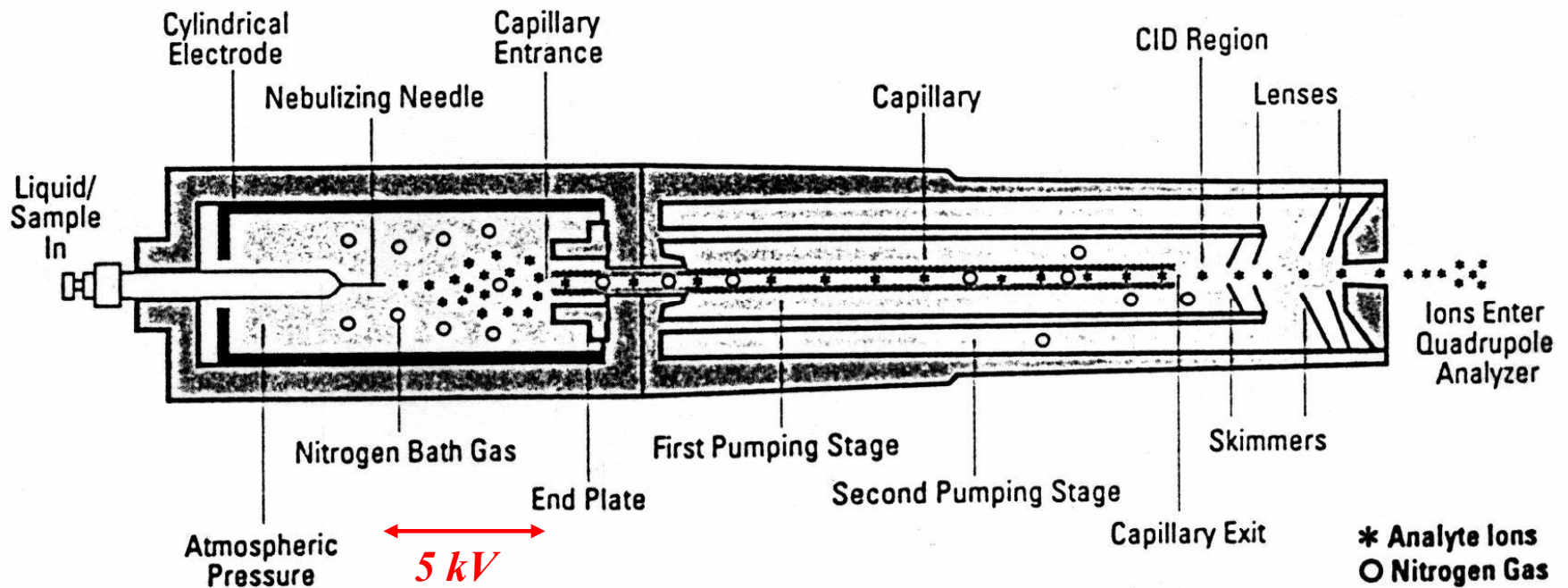
- pokrač.

- *Způsob ionizace:*
  - *Coulombická exploze*
(při převýšení kohézních síl Coulombickými)
- Většinou dochází k řetězové explozi => vznik *několikanásobně nabitých iontů* **typické**

=> aplikovatelné pro studium biomolekul (velké snížení m/z)

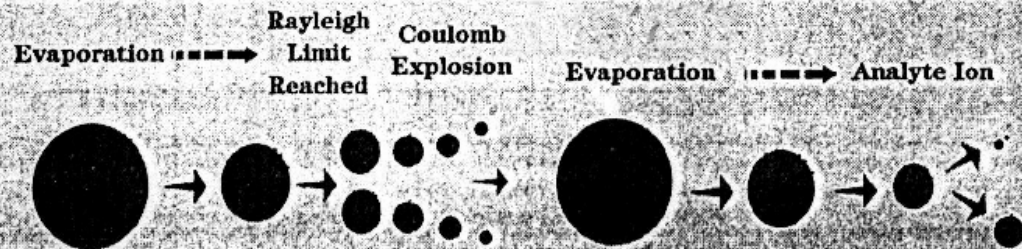
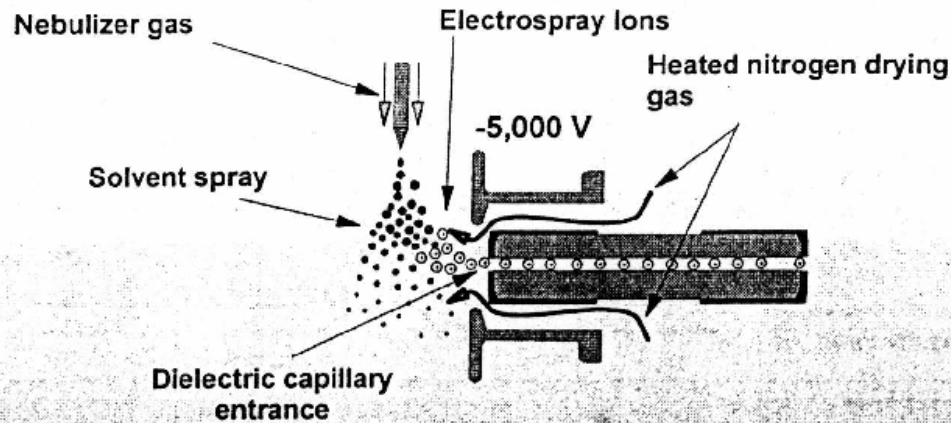
- Typické průtoky 5-15 $\mu\text{l min}^{-1}$
- Technika aplikovatelná i na látky, neochotně tvořící ionty (pak vznik aduktů s Na, K apod.)

■ *Schematické znázornění spojení LC/MS (Electrospray):*

- *Schematické znázornění techniky Electrospray a Coulombických explozí:*

API-Electrospray Ionization

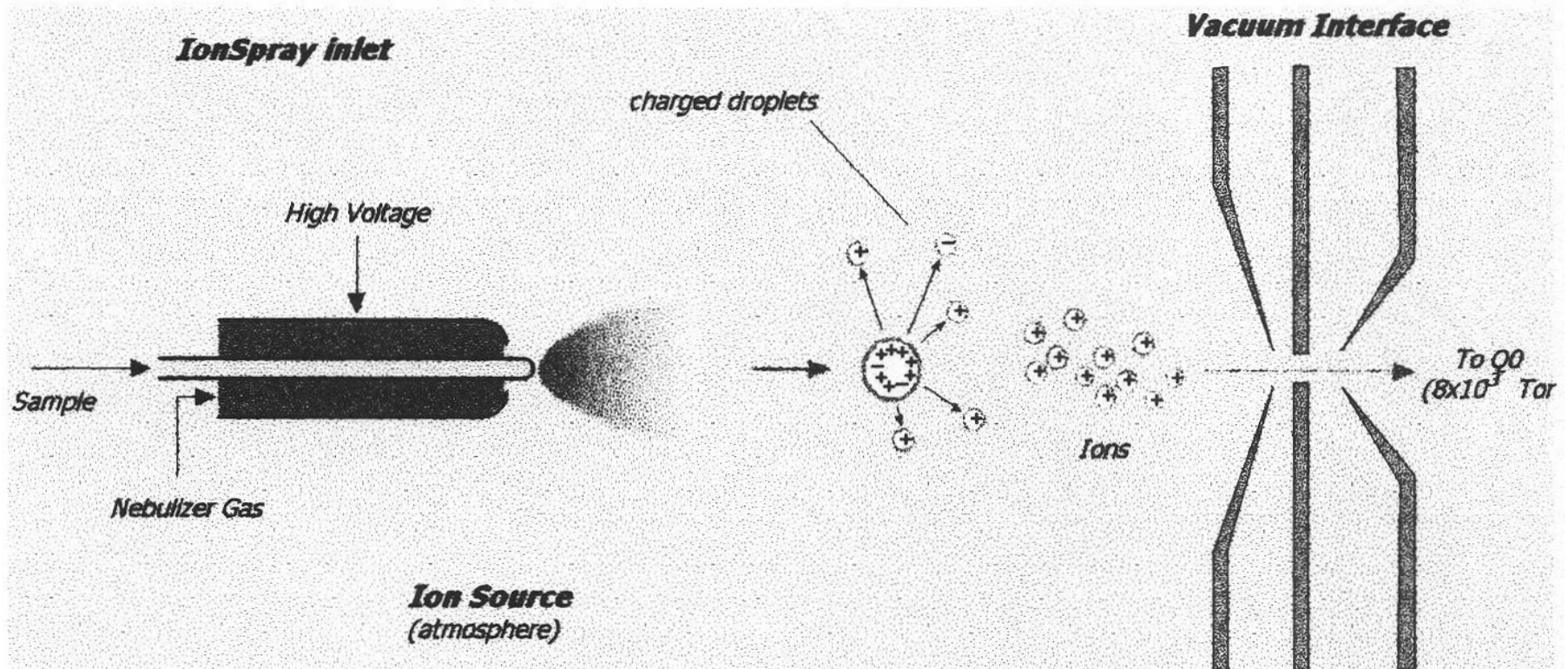
Electrospray

- pokrač.

Odvozené techniky:

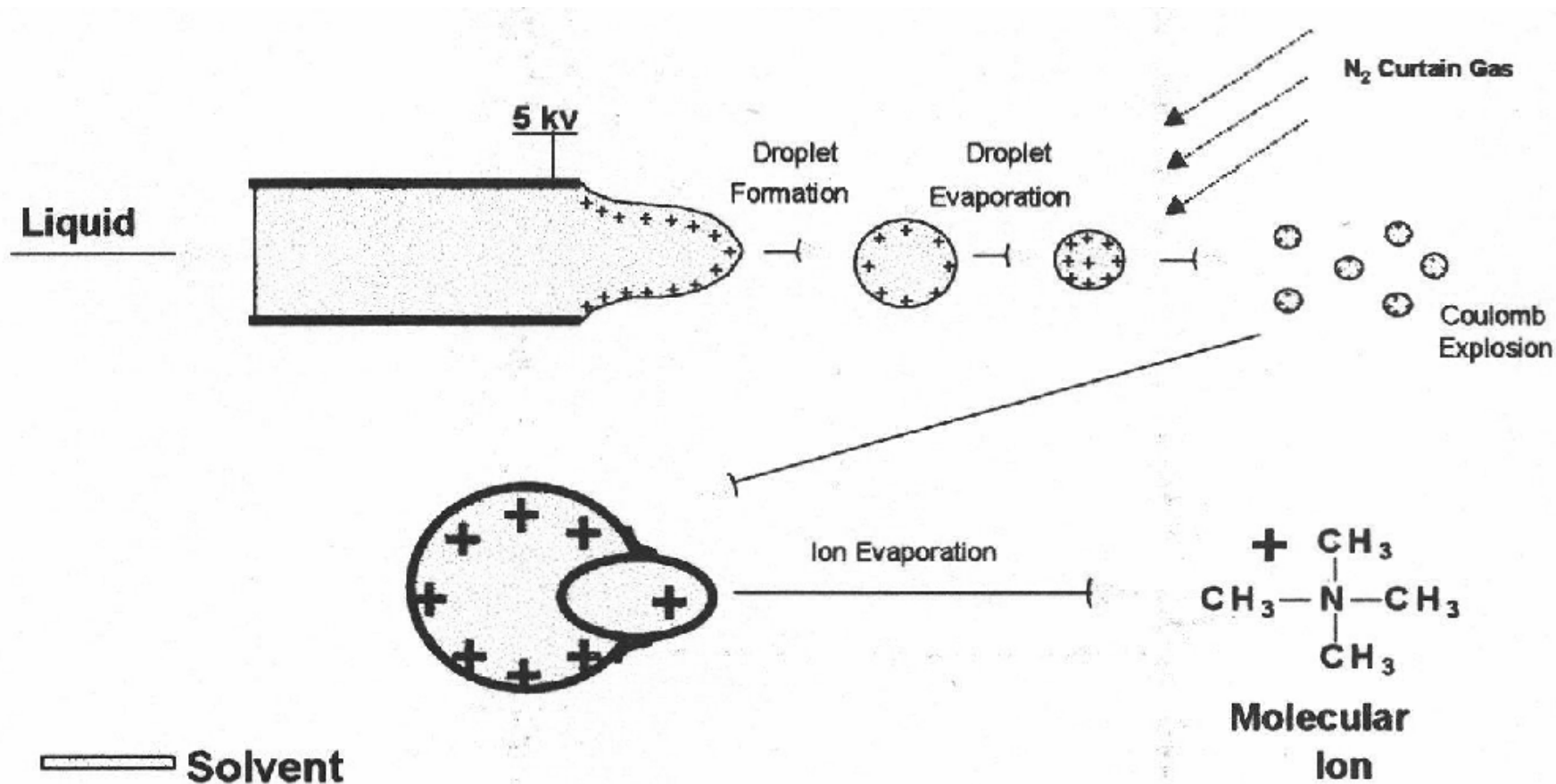
- **Ionspray** – místo trysky použít rozmlžovač => *vyšší průtokové rychlosti (jako u TS)*
– běžně $50-200 \mu\text{l min}^{-1}$ a při použití stínících clon (splitter), zamezujících kondenzaci kapiček při vysokých průtokových rychlostech, až 2 ml min^{-1}
a vznik mlhy méně závislé na povaze kapalné fáze
- **Nanospray** – nl množství => *snížení citlivosti na atomární úroveň (fmoly, attomoly)*
- **MikroIonspray** – ionspay s nízkými průtoky
- **Photospray** – použití zdroje UV záření pro ionizaci látky fotony

- *Schematické znázornění spojení LC/MS (Ionspray):*

- *Schematické znázornění teorie iontového vypařování u techniky Ionspray:*

- *Schematické znázornění spojení LC/MS (Nanospray):*

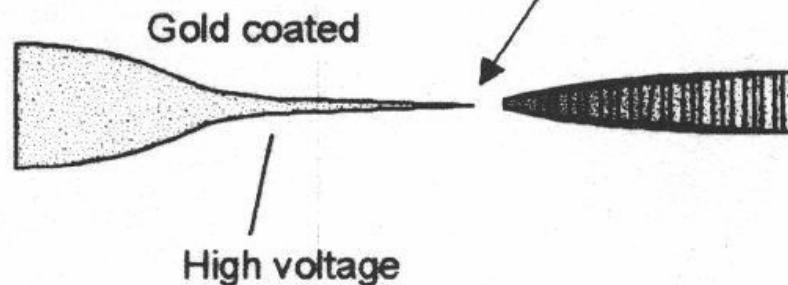
10 - 100 nL/min

NanoSpray

Discrete Sample Introduction

Drawn 1mm
borosilicate glass

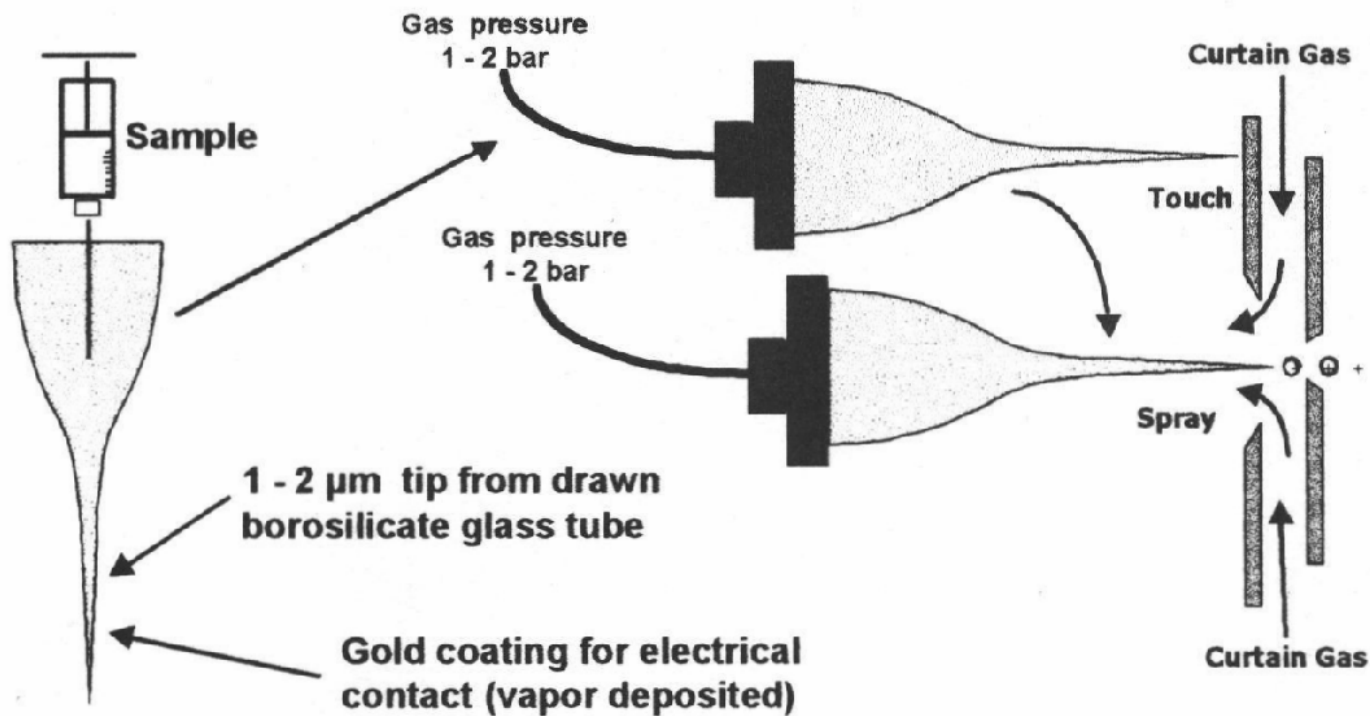
- 1 micron I.D.

Matthias Mann & Matthias Wilm at EMBL, Heidelberg

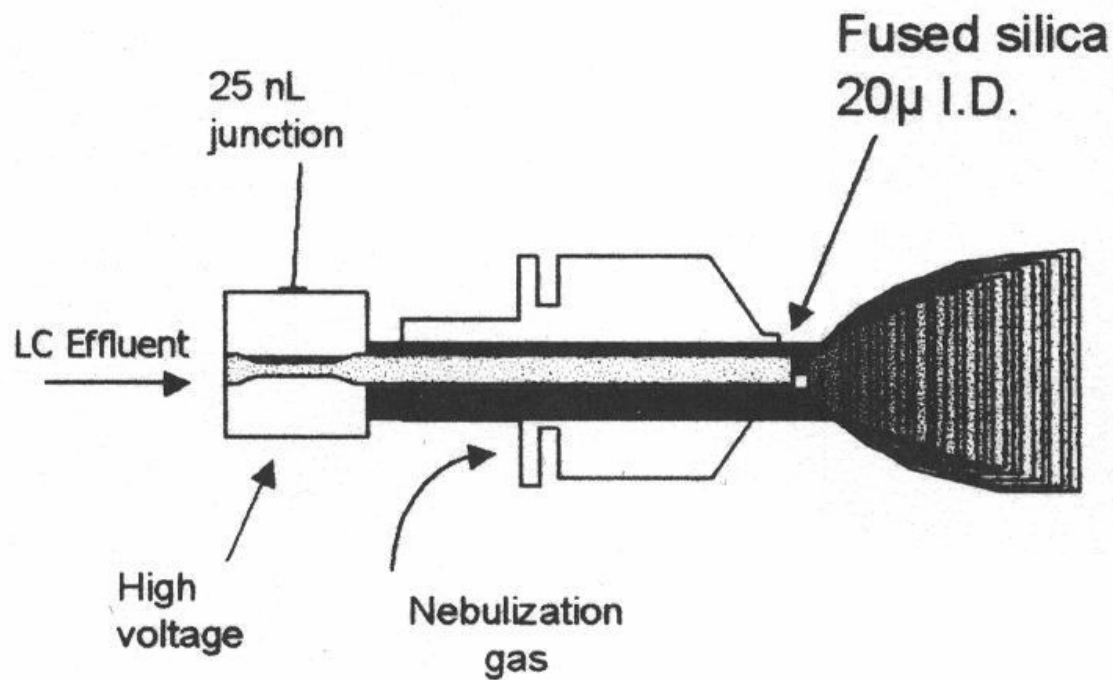
NanoSpray Operation

- Discrete Sample Introduction.
- Typically 1 μL lasts 30-50min (20-30 nL/min)

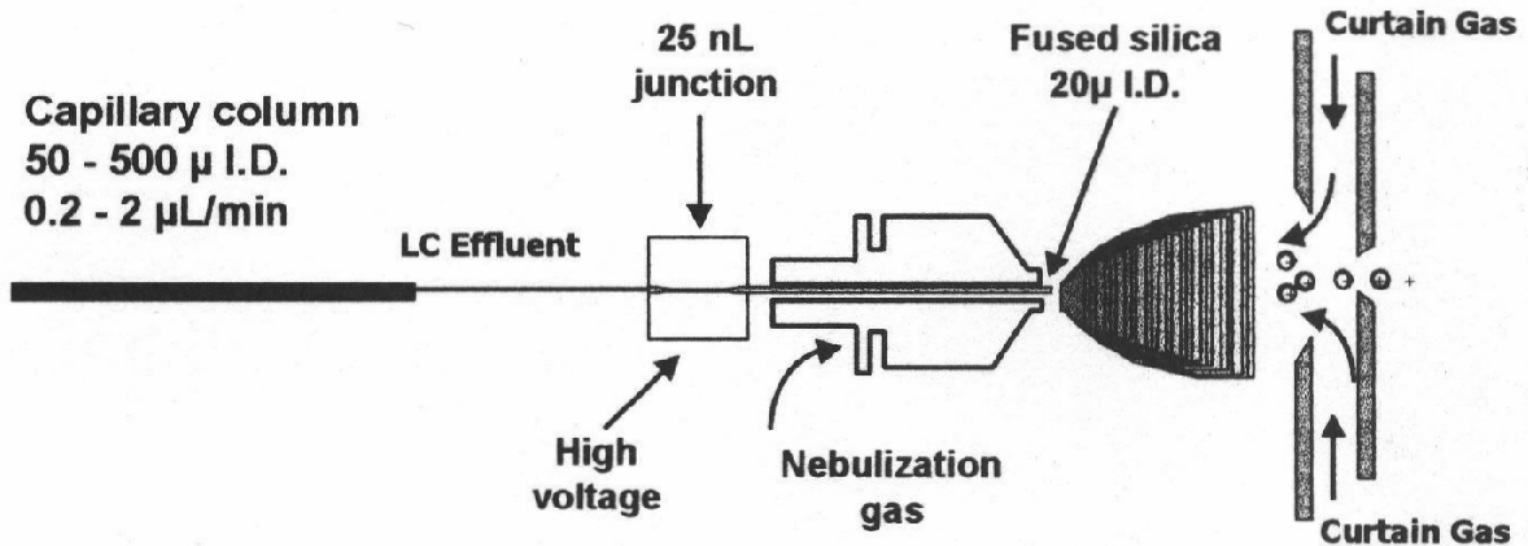
- *Schematické znázornění spojení LC/MS (MicroIonSpray):*

50 - 2000 nL/min
MicroIonSpray
Capillary Chromatographic Inlet

MicrolonSpray

- Packed Capillary Liquid Chromatography Inlet (0.2- 2 $\mu\text{L}/\text{min}$)

Electrospray

- pokrač.

- ***Dekonvoluce:***

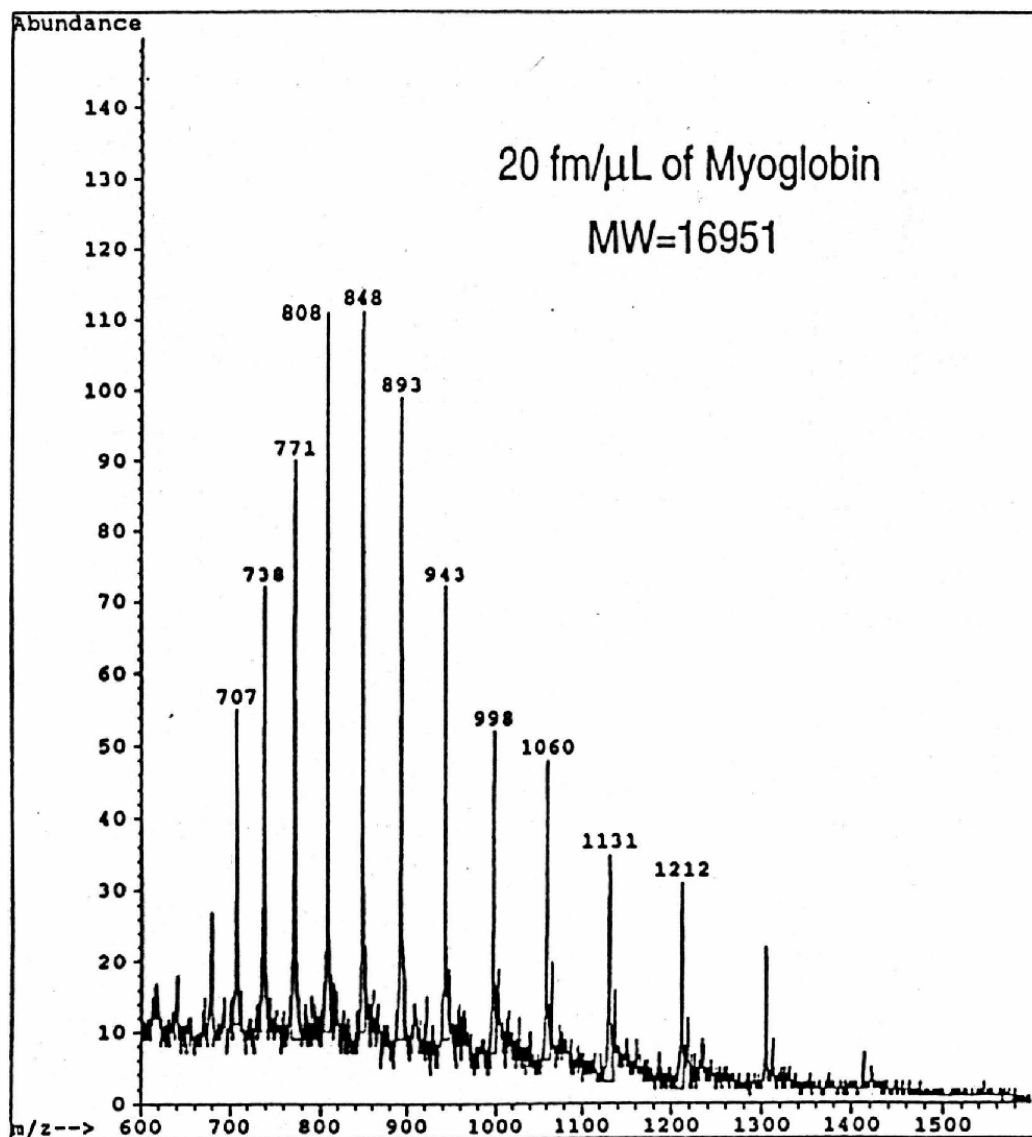
pro vyhodnocení struktury komplikovaných biopolymerních látek (*proteiny = bílkoviny, glykoproteiny - enzymy, hormony apod.*) a jejich směsí využito:

- vysokého náboje iontů (*molekula + fragmenty*) a
- rozsáhlých knihoven spekter + statistických metod

- Statistické rozdělení na vícemocné ionty => ***počítačovou dekonvolucí lze zjistit $M^{+•}$ (aplikace programových algoritmů)***

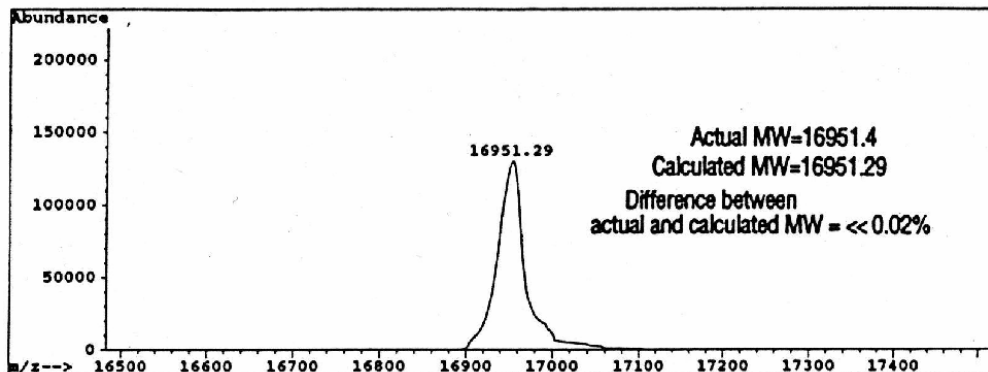
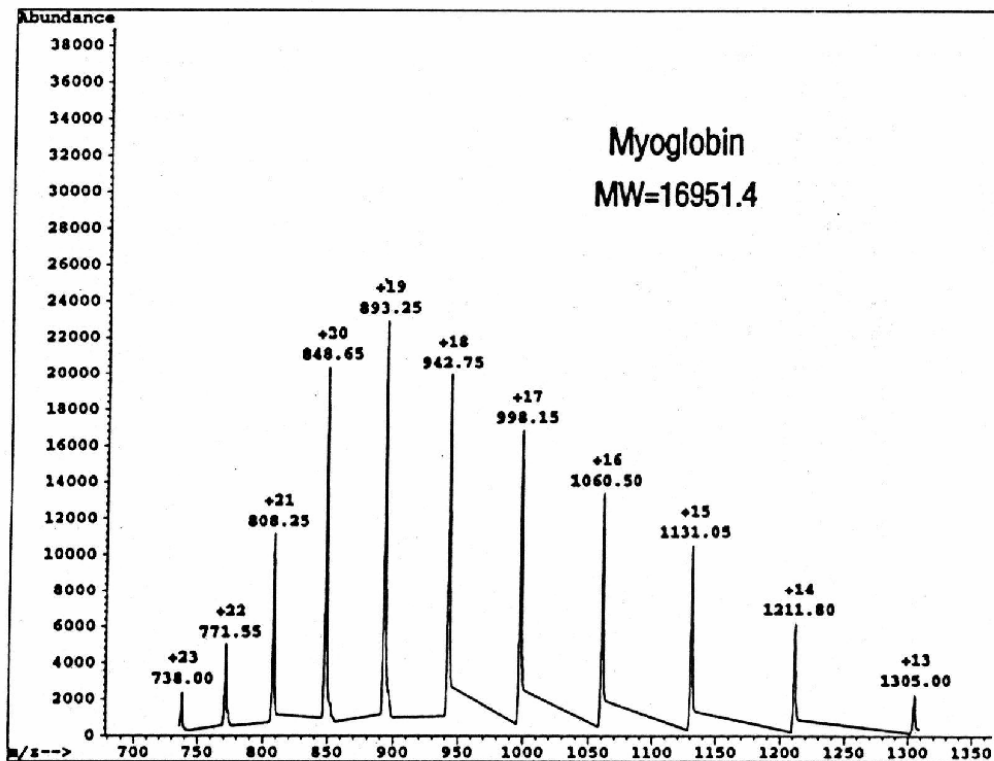
- ***Pozn.:*** funguje zatím pouze pro jednoduché směsi

- *Určení molekulové hmotnosti (M) myoglobinu:*

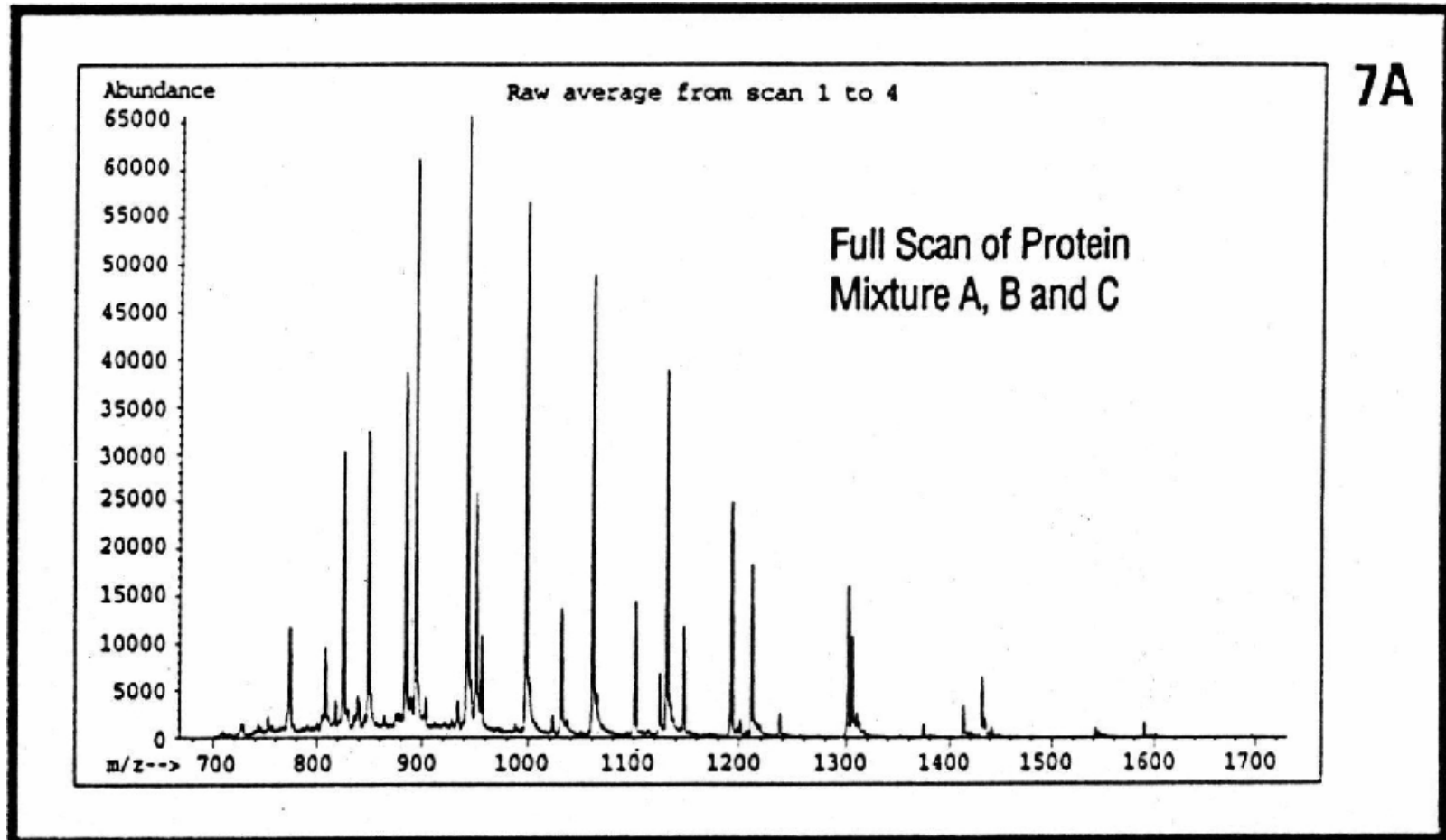
■ *Určení M myoglobinu:*

- pokrač.

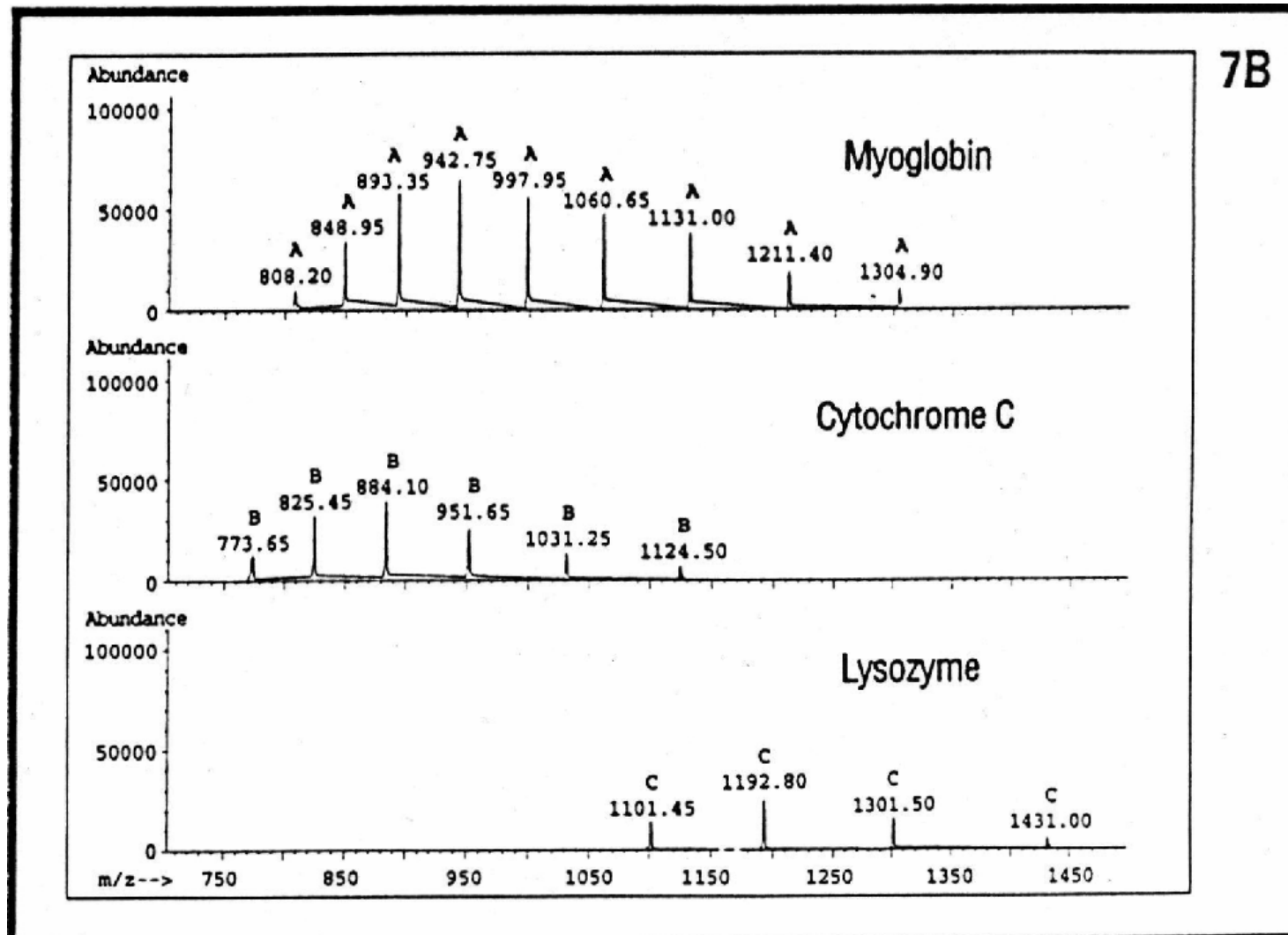
- *Určení molekulové hmotnosti (M) tří proteinů ve směsi:*

- Spektrum směsi cytochromu C, myoglobinu a lysozimu

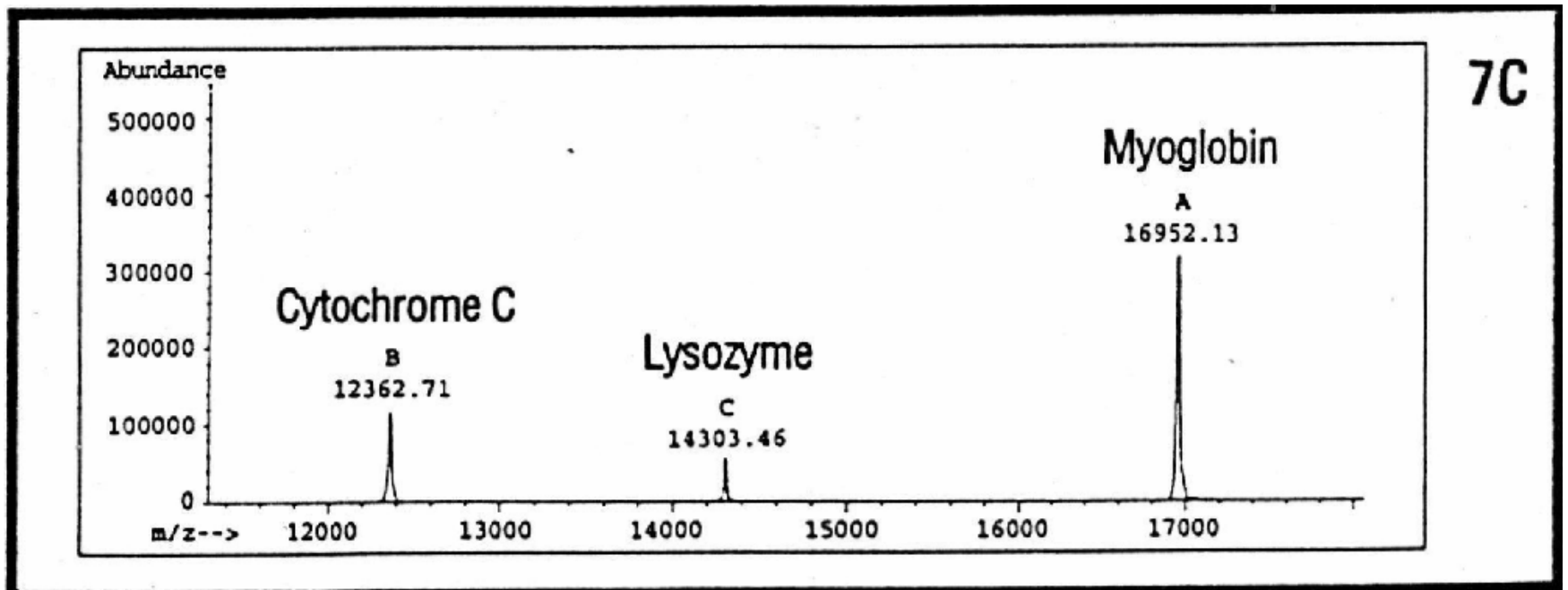
■ *Určení M tří proteinů ve směsi:*

- pokrač.

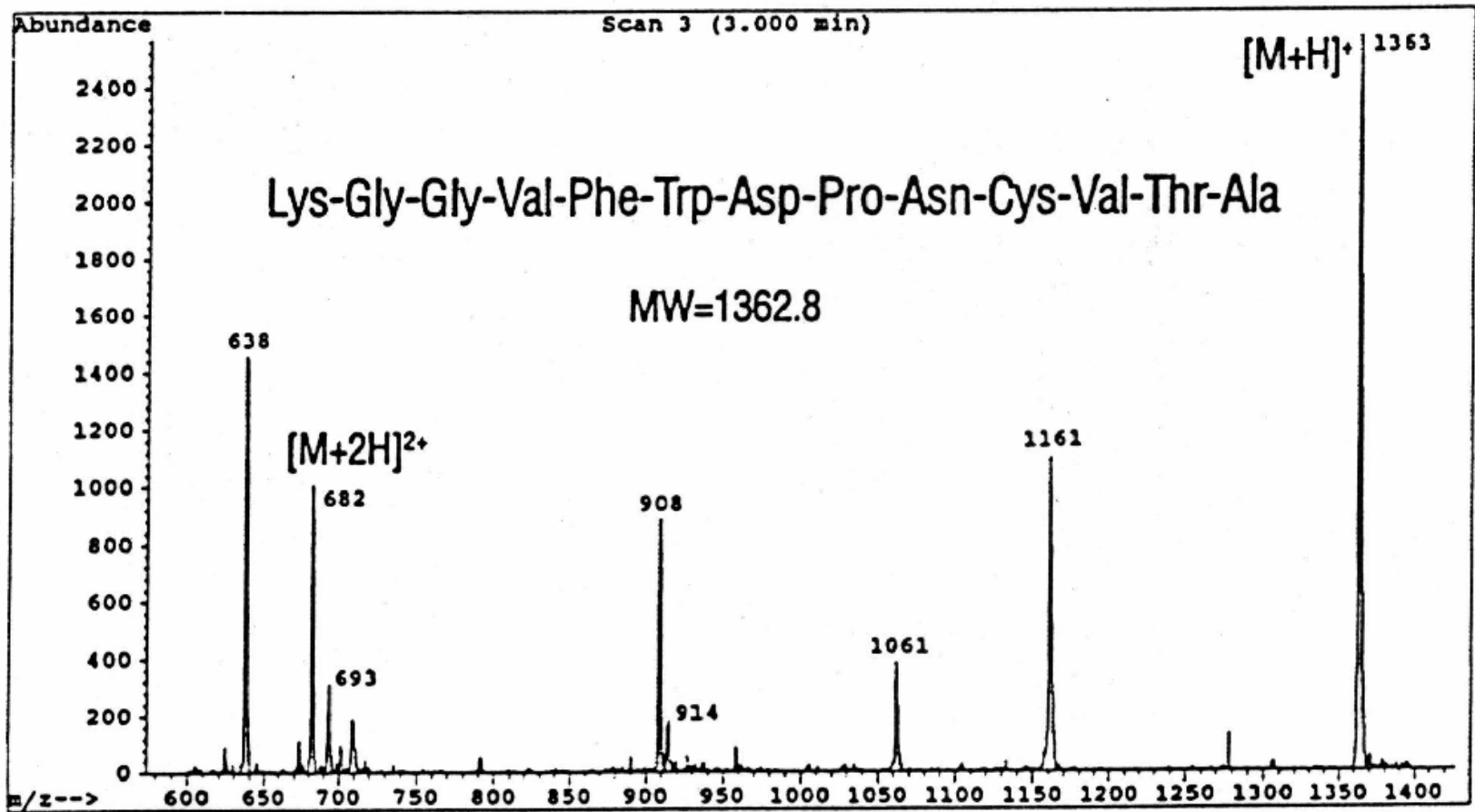
- Počítačová dekonvoluce výchozího spektra směsi

- *Určení M tří proteinů ve směsi:* - pokrač.

- Automaticky počítačově vypočítané M tří sloučenin

■ *Potvrzení syntézy peptidu prostřednictvím ES:*

- Peptid KGGVFWDPNCVTA s molekulovou hmotností 1362 Da
- Peptid obsahuje jedno a dvojně nabitě ionty a fragmenty

API - opakování (viz. již přednáška č.4)

ESI

(velice podobné uspořádání iontových zdrojů)

(elektrosprej)

(realizovatelnost díky výkonným vývěvám)

(pro kladné i záporné ionty) (podobná citlivost)

APCI

■ **Princip:** ionizace prostřednictvím *koronárního výboje*

APCI nebo *β zářiče*

■ **Výsledek:** vznik aduktů s molekulami mobilní fáze

solí - $[M+1]^+ \Rightarrow H$, $[M+23]^+ \Rightarrow Na$, $[M+39]^+ \Rightarrow K$,
 $[M+18]^+ \Rightarrow NH_4$ apod.)

! voda, metanol, aceton apod. mohou také ionizovat !

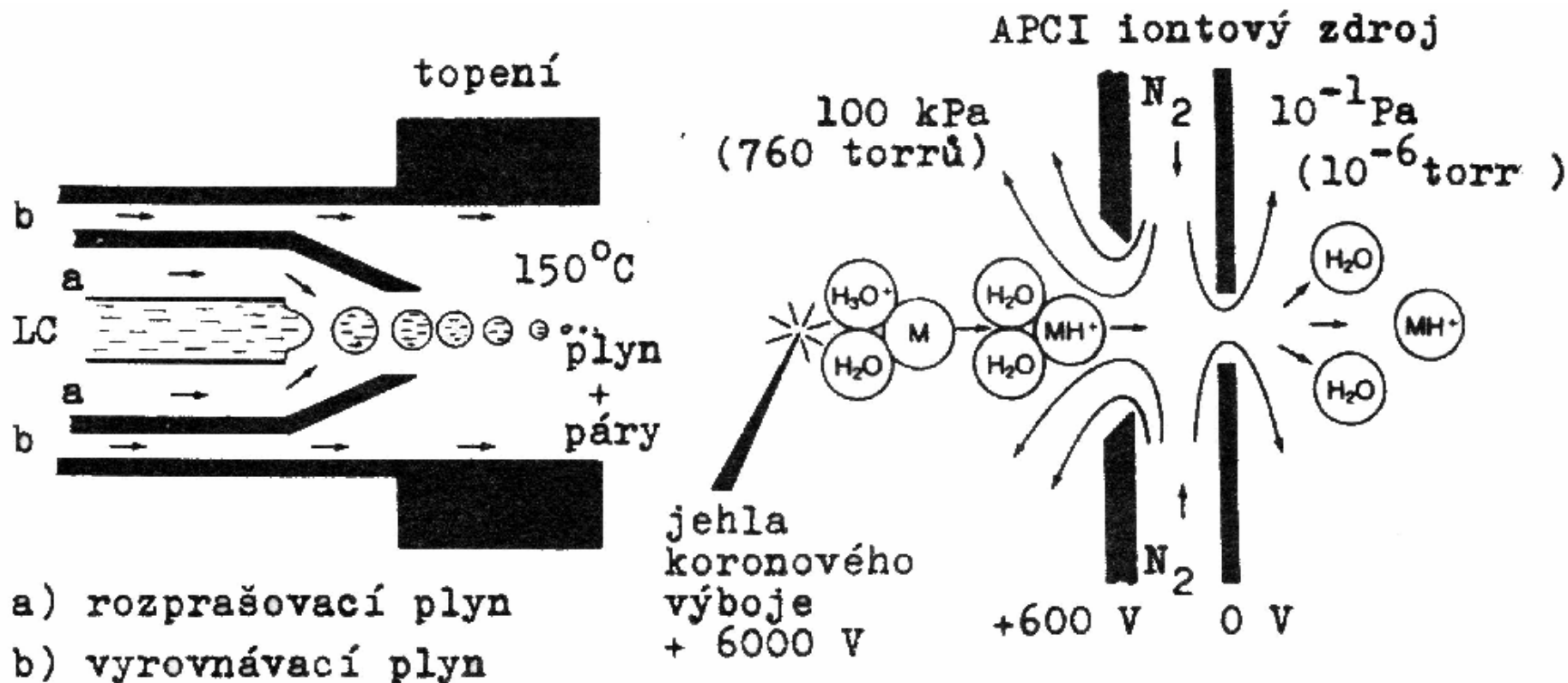
(na konci kapiláry dochází ale obecně k odpaření rozpouštědla)

■ u CI^- vzniká často $[M-1]^-$

■ **Metoda umožňuje** určení molekulové hmotnosti až do 200 kDa

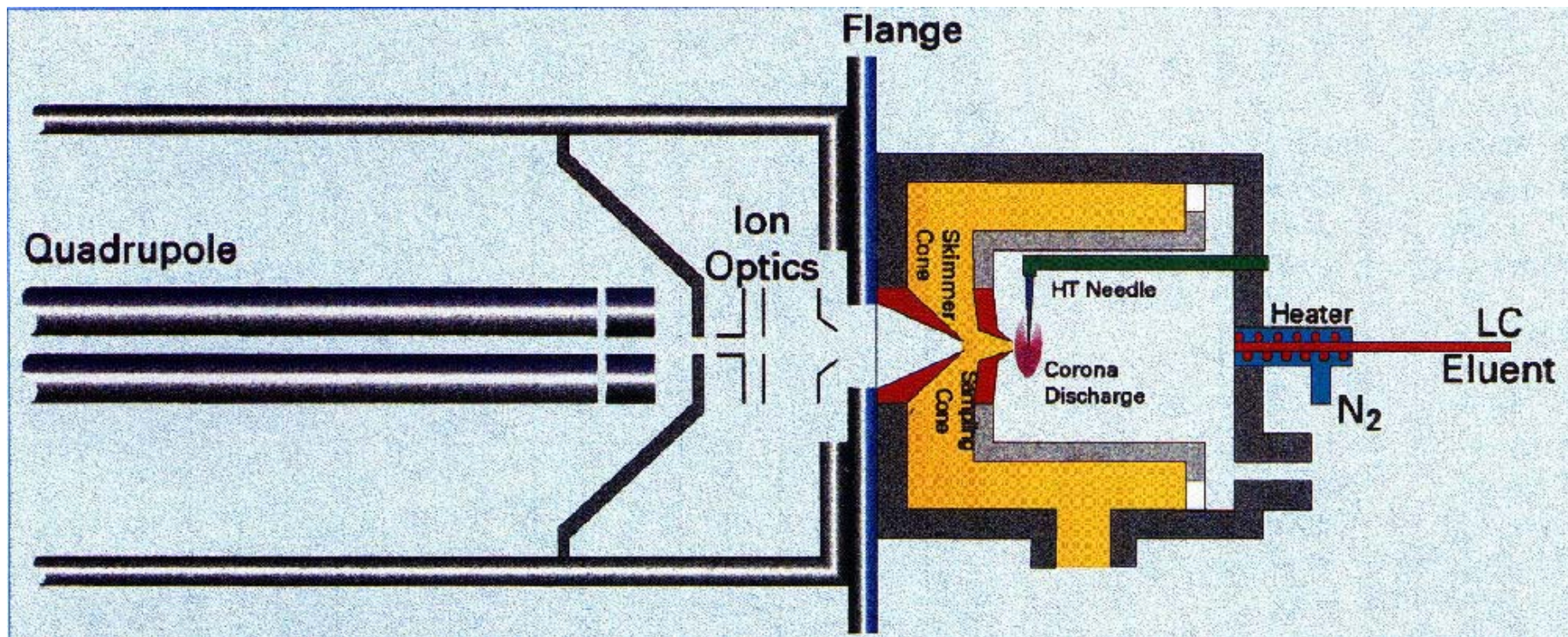
! Na rozdíl od ES - vznik vícemocně nabitých iontů eliminován !

- *Schematické znázornění zdroje pro APCI:*

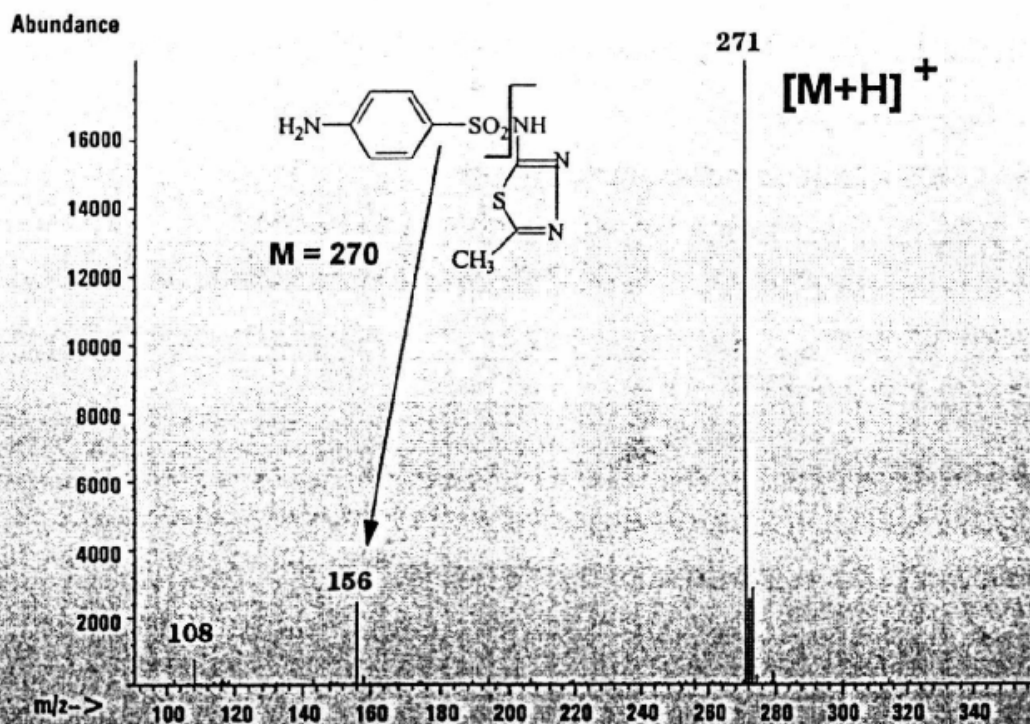
Pozn.: v jiných literárních zdrojích je uváděna teplota 300 – 600°C

- *Schematické znázornění zdroje pro APCI: - pokračování*

■ *Analýza látek prostřednictvím APCI:*

APCI Mass Spectrum of Sulfamethizole

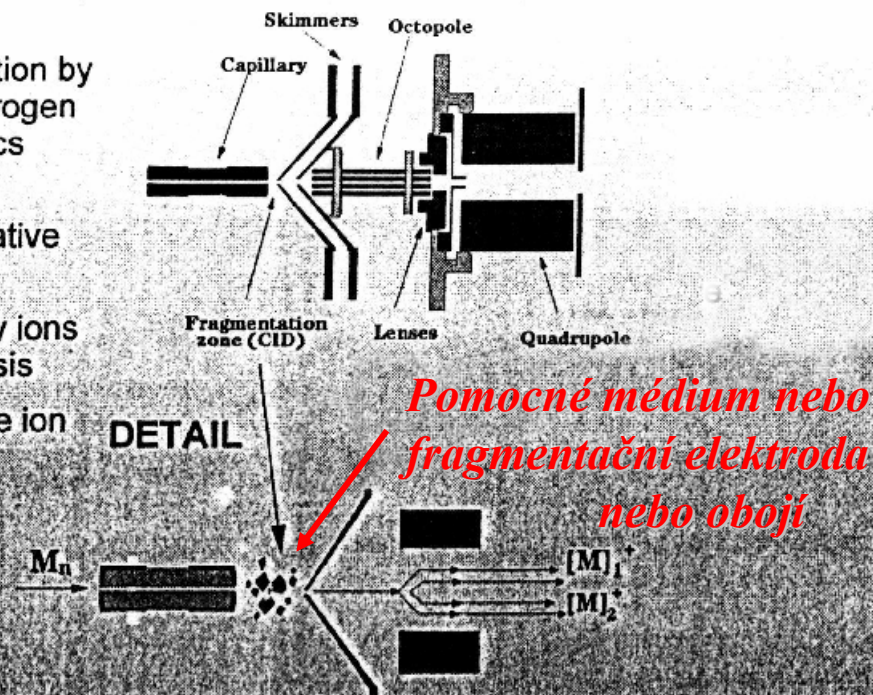

Kolizí indukovaná disociace (*CID*)

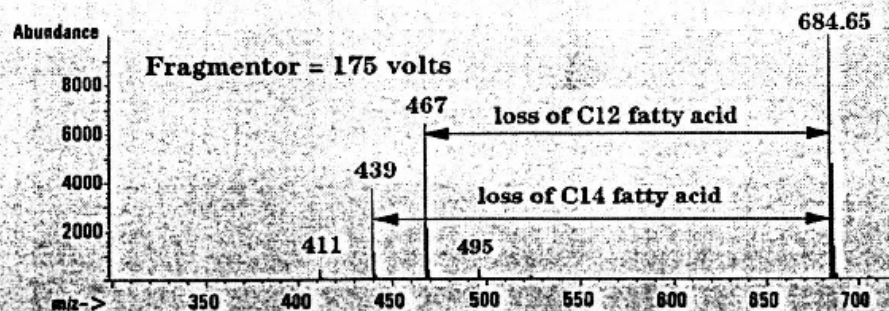
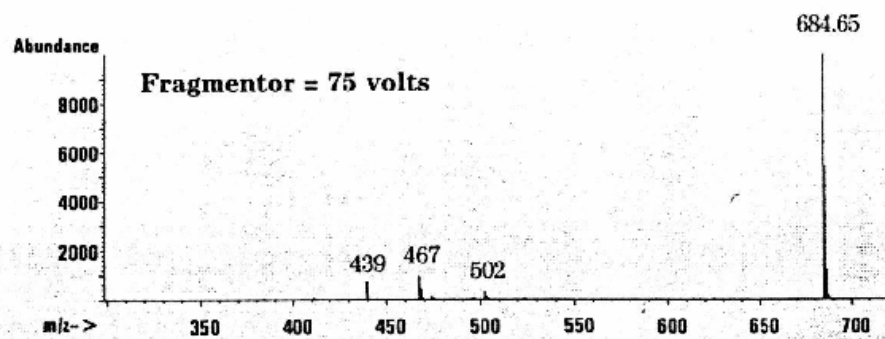
What is CID (Collision Induced Dissociation)?

- Molecular fragmentation by ion collisions with nitrogen molecules in ion optics
- Provides structural information for qualitative analysis
- Provides confirmatory ions for quantitative analysis
- Controlled via a single ion optics parameter – "fragmentor"

■ *Příklad aplikace techniky CID:*

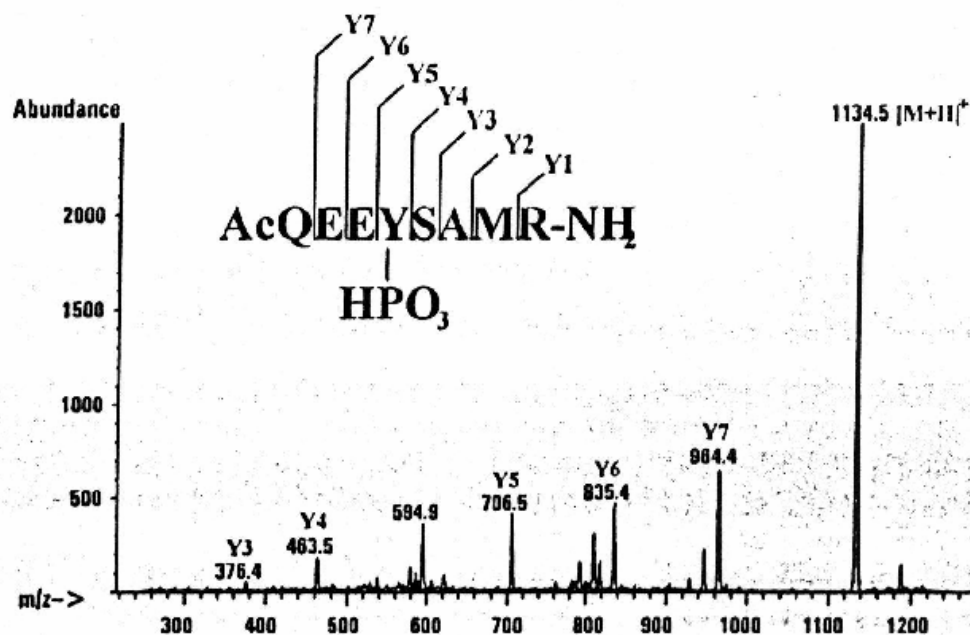
In-Source CID of a Triglyceride

■ *Příklad aplikace techniky CID:*

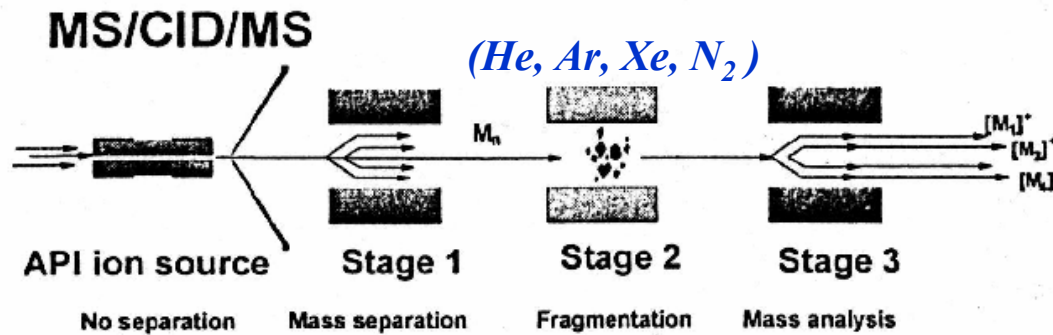
- pokrač.

In-Source CID of a Phosphopeptide

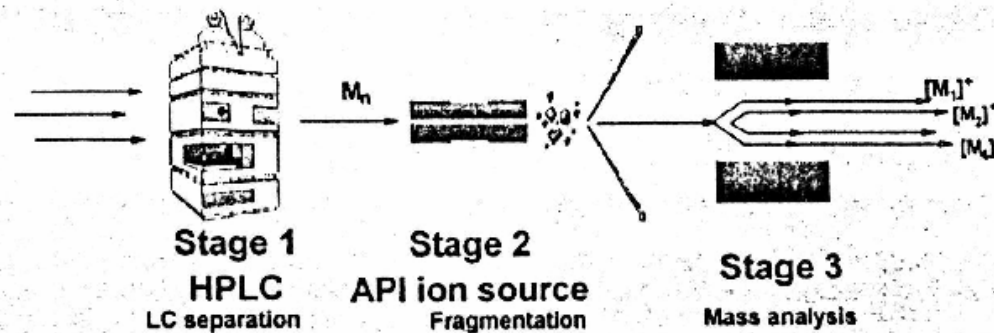

■ *Srovnání techniky MS/CID/MS a LC/CID/MS:*

MS/CID/MS and LC/CID/MS

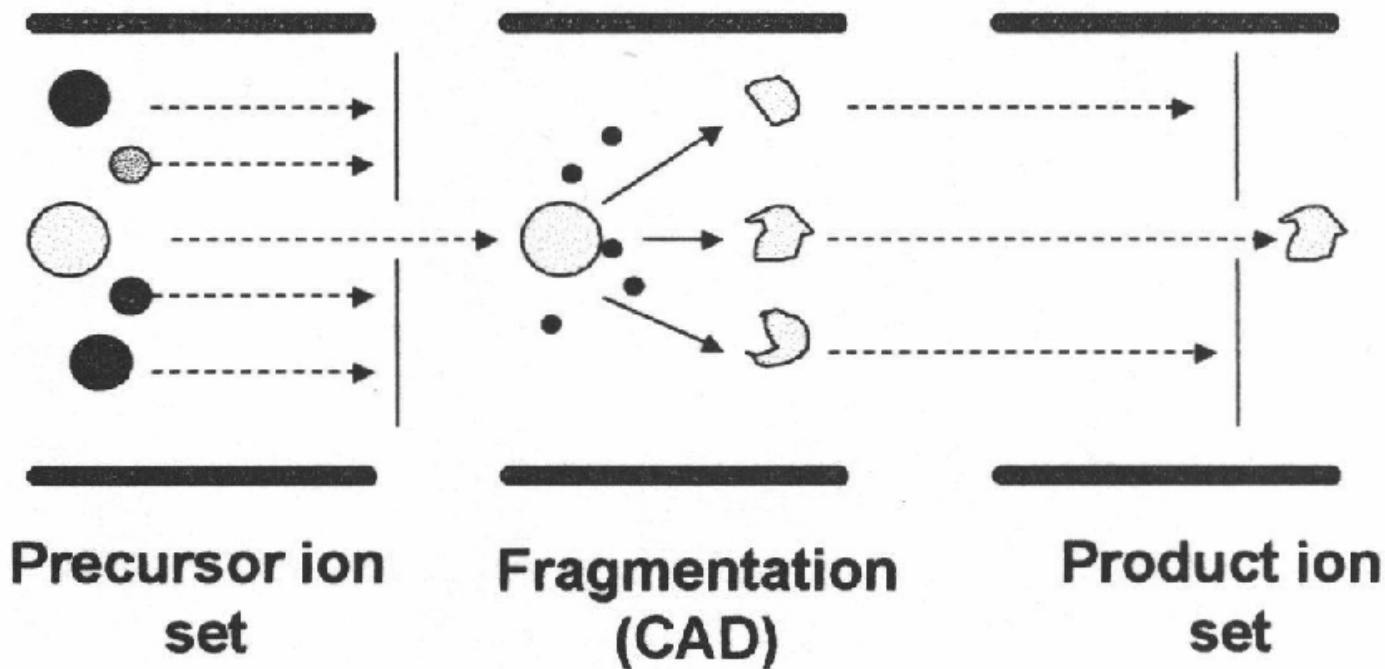
LC/CID/MS

- *Schematické znázornění techniky trojitého quadrupólu:*

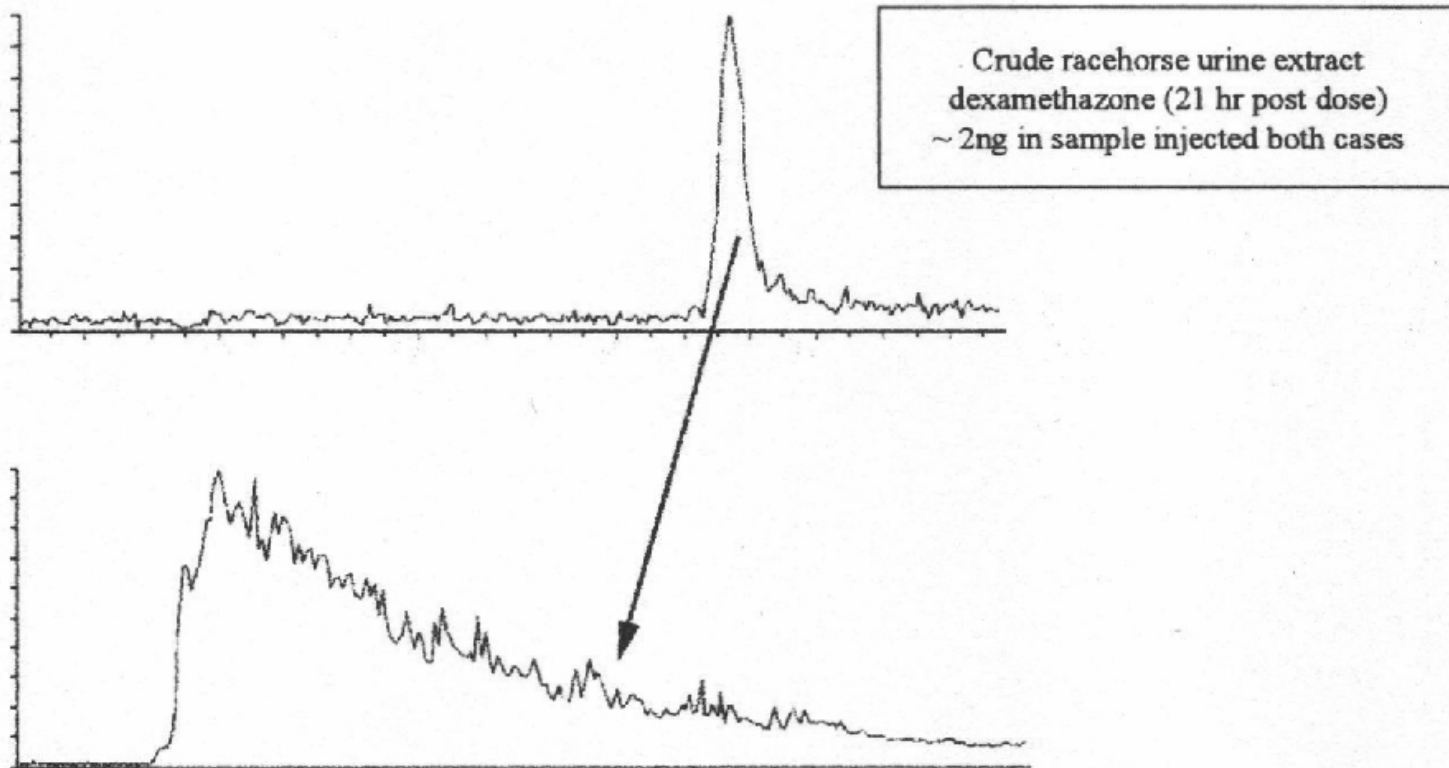
MS/MS-System

Multiple Reaction Monitoring (MRM)

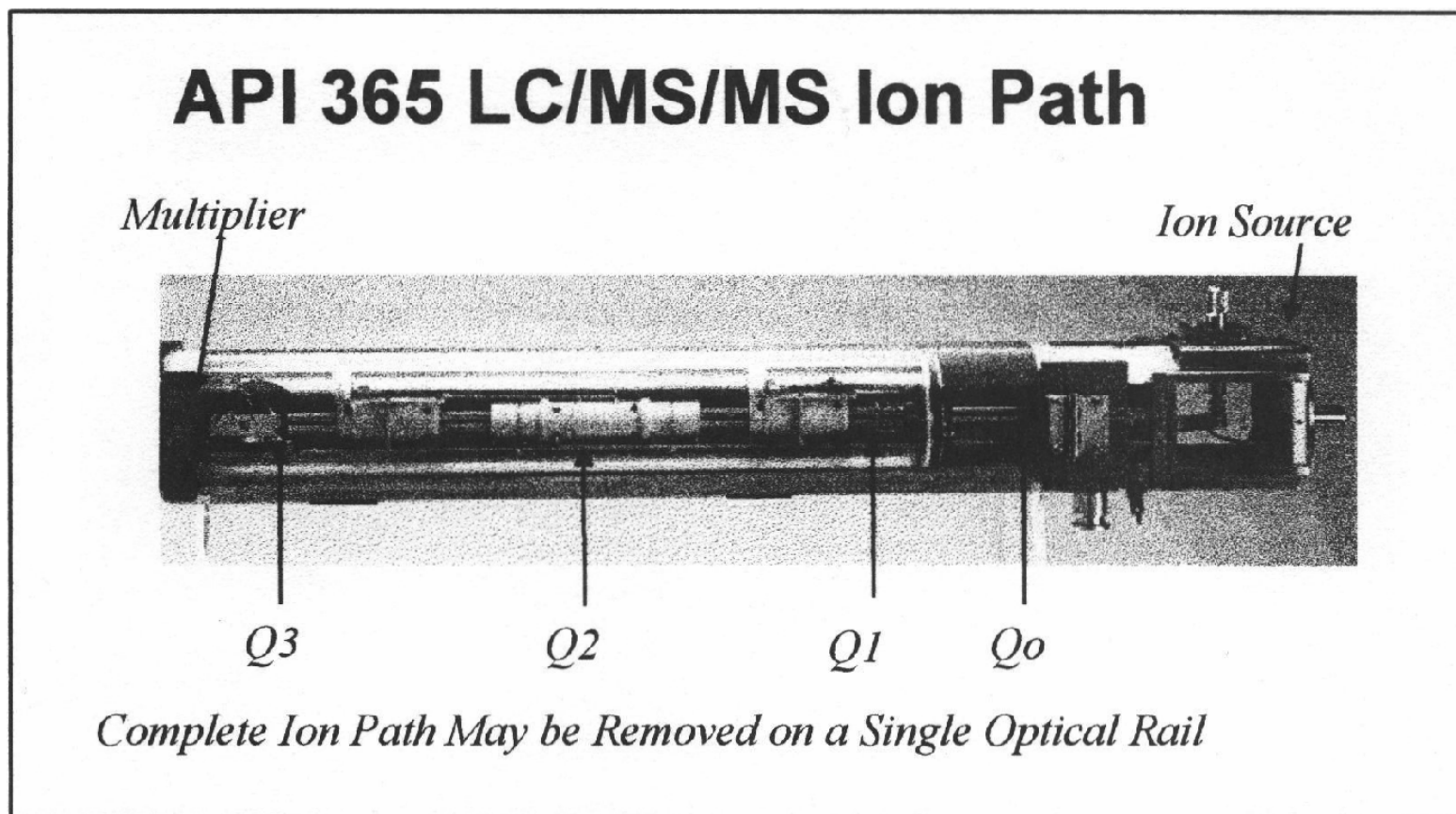
- *Srovnání citlivosti jednoduchého a násobného dělení (jediný a dvojitý quadrupólový analyzátor):*

Selectivity of LC/MS/MS vs. LC/MS

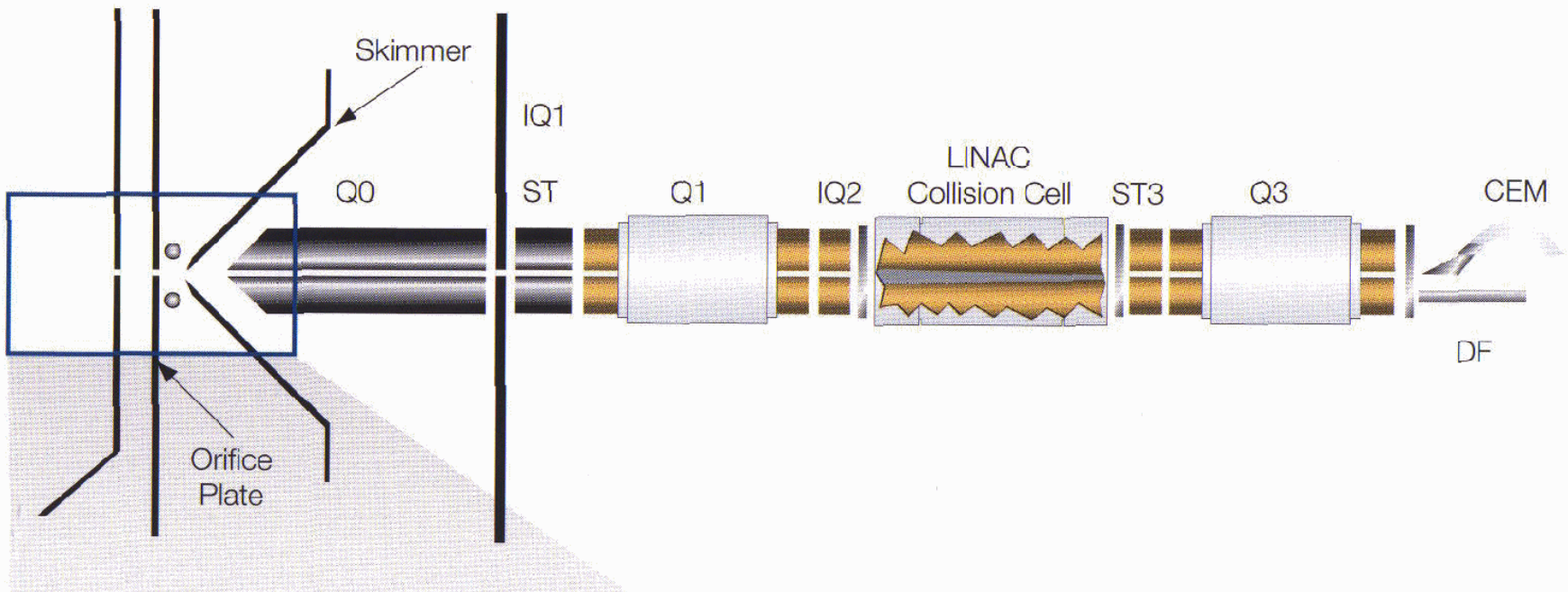
Komerční přístroje pro LC/MS (*CID*)

- *Schematický obrázek přístroje od firmy Perkin Elmer (skupina Applied Biosystems):*

- *Schematický obrázek přístroje od firmy Perkin Elmer (skupina Applied Biosystems):*

API 3000™ system ion path with LINAC™ collision cell

The patented LINAC™ high-pressure collision cell accelerates ions through the collision quadrupole, providing increased sensitivity at greatly reduced dwell times.

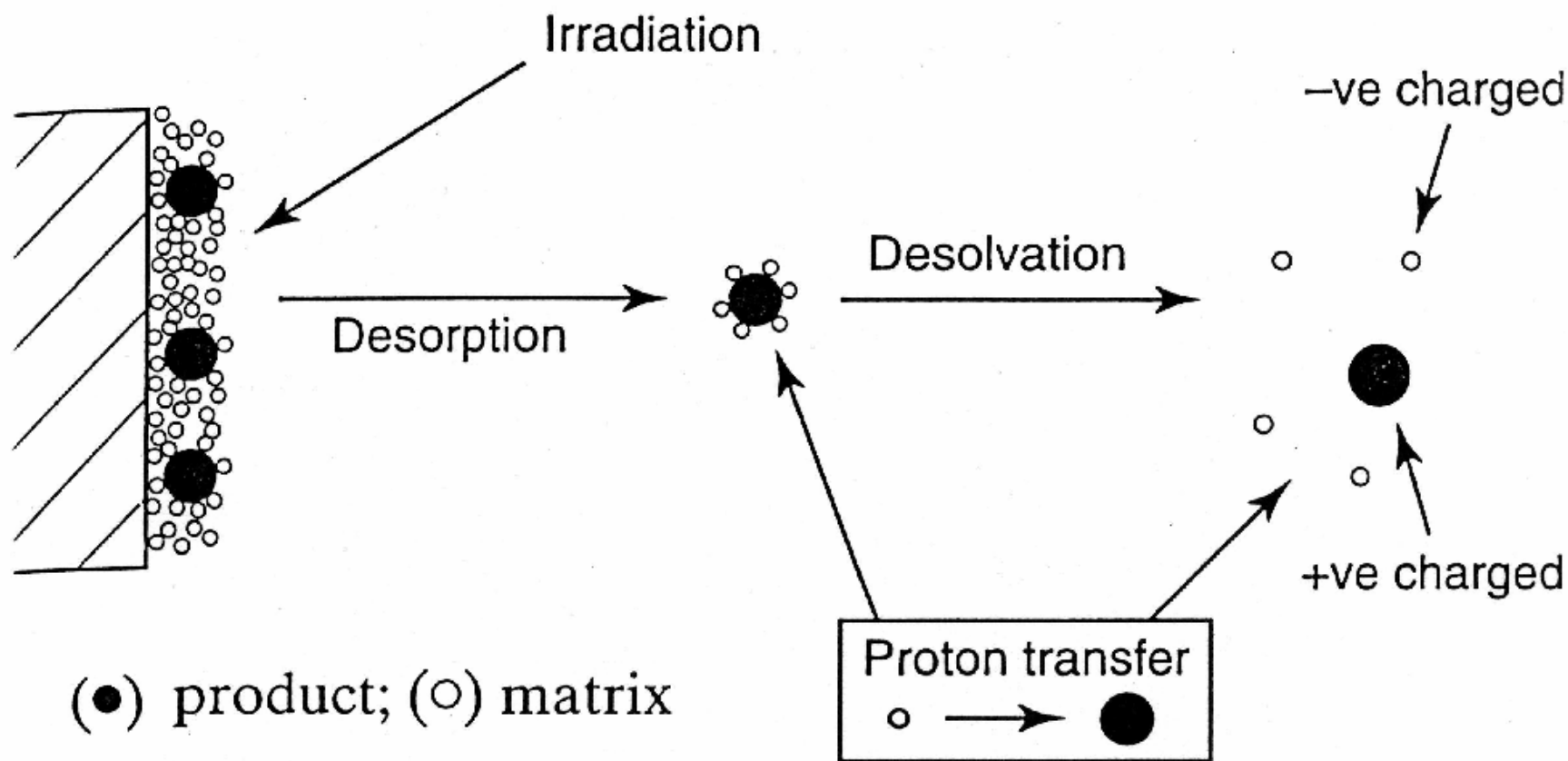
Matrix assisted laser desorption ionization (*MALDI*) coupled with (*TOF*) analyser

■ **Princip:**

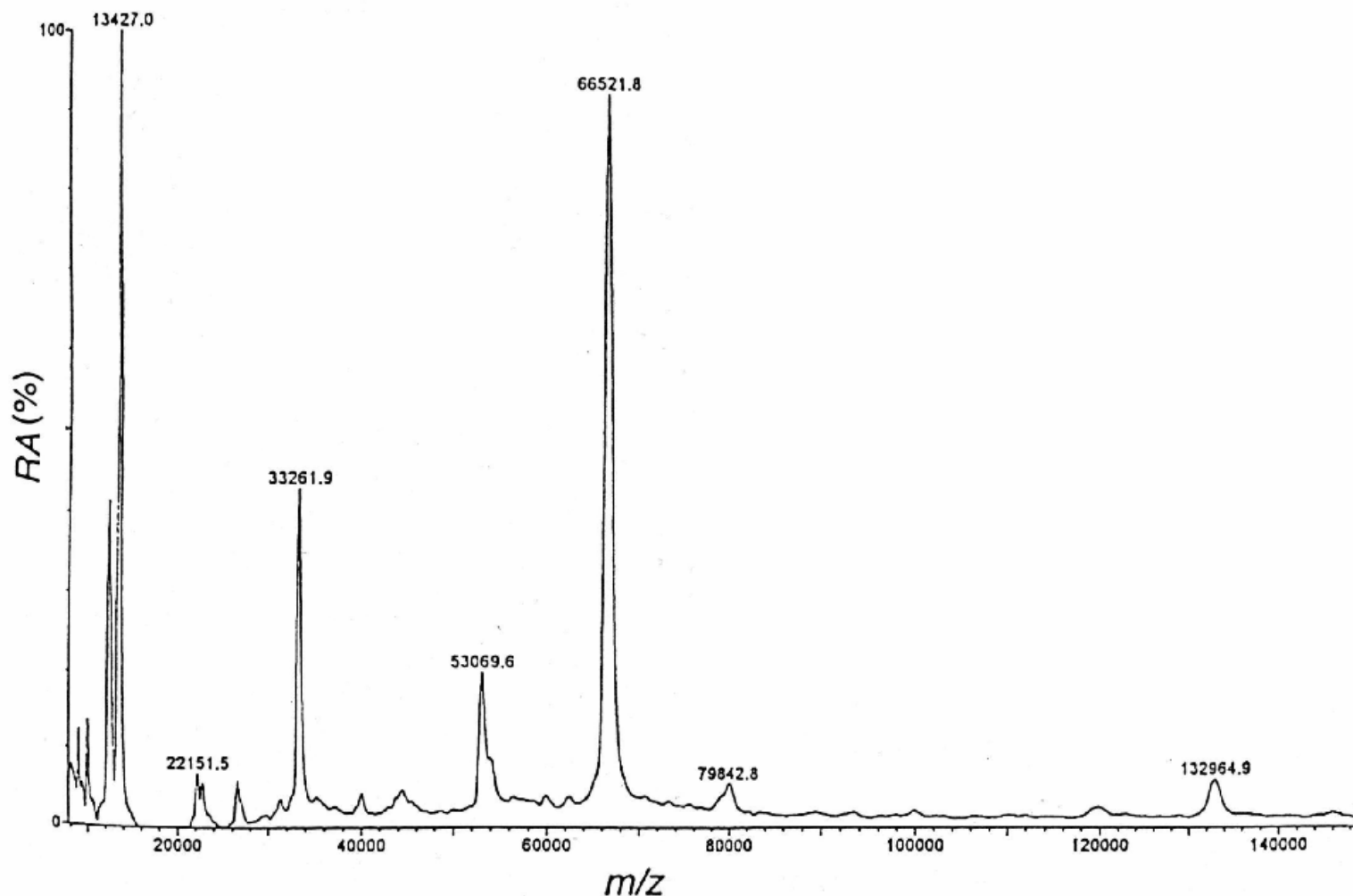
(glycerol, Li soli, slabé arom. kyseliny)

- Na podložku na které je nanesen vzorek v prostředí matrice (pomocné médium) je zaměřen pulsní laserový paprsek
- Část matrice se vzorkem je odpařena a ionizována (spolupůsobení pomocného ionizujícího média). **Pozn.** *soli neinterferují se vzorkem (ovlivnění výsledného spektra)*
- Technika je relativně energeticky šetrná (závislost na E_{paprsku})
- Nedochází ke vzniku několikanásobně nabitých iontů jako u elektrospreje a je velice omezena fragmentace
- Ionizační technika kombinována s analyzátozem doby letu (*TOF*), který je schopen velice rychle indikovat ionty až do ca 100 kDa
- **Důležité:** technika šetrná pro termicky labilní látky a velice účinná pro analýzu biomolekul

■ *Schematické znázornění spojení MALDI/TOF:*

- *Hmotnostní spektrum albuminu z hovězího séra v matrici kyseliny sinapinové získané technikou MALDI/TOF (kyselina 3,5-dimetoxy-4-hydroxyskořicové)*

Interfacing HPLC to MS

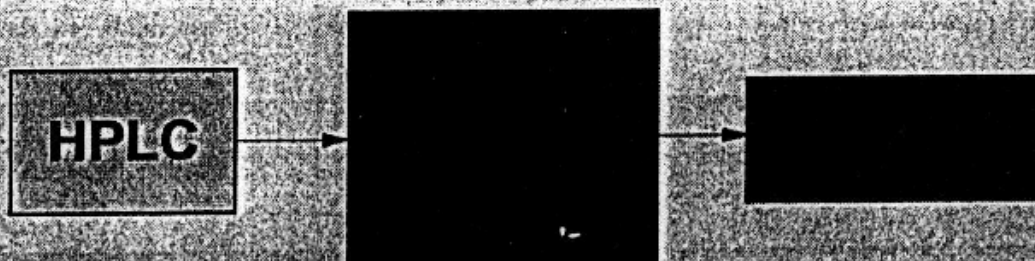

- **HPLC**

- High pressure liquid phase separation
- Produces high gas load
- Near-ambient temperature
- No mass range limitation
- Can use inorganic buffers

- **MS**

- High vacuum required
- Tolerates limited gas load
- Elevated temperature
- Depends on m/z and analyzer
- Prefers volatile buffers

- *Aplikovatelnost techniky LC/MS v závislosti na molekulární hmotnosti látek a jejich polaritě*

